

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKUL MÜDÜRLERİ TARAFINDAN DERS DENETİMİ
YAPILMASINA İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

Yıldırım YILMAZ

Denizli-2018

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKUL MÜDÜRLERİ TARAFINDAN DERS DENETİMİ
YAPILMASINA İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Yıldırım YILMAZ

**Danışman
Prof. Dr. Şükran TOK**

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması Ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Yıldırım YILMAZ tarafından hazırlanan “Okul Müdürleri Tarafından Ders Denetimi Yapılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri ” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Şükran TOK
Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... Tarih ve Sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Şükran TOK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Yıldırım YILMAZ

ÖZET

Okul Müdürleri Tarafından Ders Denetimi Yapılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri

Yıldırım YILMAZ

Tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da yapılan faaliyetlerin denetlenmesi ilgili kurumun işleyişi, devamlılığı ve aksayan yönlerin düzeltilmesine katkı sağlar. Eğitim alanında temel eğitim kurumları okullardır. Okulların yönetim, öğretmen ve öğrenci olmak üzere üç temel ayağı vardır. Okuldaki düzenin ve işleyişin sağlıklı ve etkili olabilmesi için okul idarecileri sorumludur. Milli eğitim bakanlığı, öğretmenleri ilk denetleme görevini okul yöneticilerine vermiş ve denetimin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili değerlendirme ölçütlerini oluşturmuştur. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu araştırma, okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerini belirlemeye yönelik tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Acıpayam ilçesindeki ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeyi okullarda çalışan gönüllü öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü ve istekli olarak katılmayı kabul eden 220 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, Fırıncıoğulları Bige (2014) tarafından geliştirilen öğretmenin sergilemesi beklenen özellikleri içeren planlama, sınıf içi iletişim-yönetim ve sınıf içi etkinlikler olmak üzere üç boyutta 42 maddeden oluşmaktadır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek için ise t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşleri, planlama boyutunda cinsiyet değişkeninde, bransa göre her üç boyutta, en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında ve okul müdürlerinin ders denetimleri için ayırdıkları süreye göre, sınıf yönetimi ve iletişim boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul müdürü, ders denetimi, kliniksel denetim, öğretmen görüşü, ilkokul.

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU.....	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
ÖZET	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Sayıtlar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: ALAN YAZIN TARAMASI	6
2.1.Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1.Okul Müdürü.....	6
2.1.2. Okul Müdürlerinin Ders Denetimiyle İlgili Görevleri	6
2.1.3. Denetim.....	7
2.1.4.Denetim Türleri.....	8
2.1.4.1. Kurum denetimi.	9
2.1.4.2. Ders denetimi.	10
2.1.5. Ders Denetiminin Amacı.....	15
2.1.6. Ders Denetim Süreçleri	16
2.2. İlgili Araştırmalar.....	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	23
3.1. Araştırmanın Modeli	23
3.2.Evren	23
3.3. Örneklem.....	24
3.4. Veri Toplama Aracı	24
3.5. Verilerin Toplanması	25
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM.....	26
4.1. Kişisel Bilgiler	26
4.2. Planlama İle İlgili Bulgular.....	28
4.2.1. Planlama İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	28
4.2.2. Planlama İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	28
4.2.3. Planlama İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	29
4.2.4. Planlama İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	29

4.2.5. Planlama İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	30
4.2.6. Planlama İle Katılımcıların Ders Denetim Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	31
4.3. Sınıf İçi Etkinlikler Ve Öğrenciyi Yönlendirme İle İlgili Bulgular	31
4.3.1 Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	31
4.3.2. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar	32
4.3.3. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	32
4.3.4. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar	33
4.3.5. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	34
4.3.6. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Denetim Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	34
4.4. Sınıf Yönetimi Ve İletişim İle İlgili Bulgular	35
4.4.1. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	35
4.4.2. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar	35
4.4.3. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	36
4.4.4. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
4.4.5. Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
4.4.6. Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Ders Denetim Süresi İle İlgili Görüşler Hakkındaki Bulgu ve Yorumlar	38
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	39
5.1. Tartışma	39
5.2. Sonuç.....	39
5.3. Öneriler	40
KAYNAKÇA.....	41
EKLER.....	44
EK 1: Veri Toplama Aracı İle İlgili İzin Yazısı.....	44
EK 2 : Yönetici ve Öğretmenlere Uygulanan Veri Toplama Aracı	45
EK:3 Öğretmen Değerlendirme Formu.....	48
EK 4: Özgeçmiş	50

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1 Katılımcıların kişisel bilgileri ve denetim süresine ilişkin görüşleri.....	25
Tablo 4.2 Planlama ile katılımcıların meslekteki hizmet yılına ilişkin ortalama ve anova sonuçları.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 7
Tablo 4.3 Planlama ile katılımcıların cinsiyet durumuna göre ortalama ve t testi sonucu	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 7
Tablo 4.4 Planlama ile katılımcıların mezun oldukları okul türüne göre ortalamaları..	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 8
Tablo 4.5 Katılımcıların planlama boyutu ile branş durumuna göre ortalama ve anova sonuçları.....	28
Tablo 4.6 Planlama ile katılımcıların çalıştığı okul türü ile ilgili ortalama ve anova sonuçları.....	29
Tablo 4.7 Planlama ile katılımcıların ders denetim süresi ile ilgili ortalama anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.8 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların meslekteki hizmet yılına ait ortalama ve anova sonuçları	30
Tablo 4.9 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların cinsiyet durumuna göre ortalama ve t testi sonucu	31
Tablo 4.10 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların mezun oldukları okul türüne göre ortalama sonucu.....	31
Tablo 4.11 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların branş durumuna göre ortalama ve anova sonuçları	32
Tablo 4.12 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların çalıştığı okul türü ile ilgili ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.13 Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların denetim süresi ile ilgili ortalama ve anova sonuçları.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 3
Tablo 4.14 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların meslekteki hizmet yılına ait ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 4

Tablo 4.15 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların cinsiyet durumuna göre ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 4
Tablo 4.16 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların mezun oldukları okul türüne göre ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 5
Tablo 4.17 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların branş durumuna göre ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 5
Tablo 4.18 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların çalıştığı okul türü ile ilgili ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 6
Tablo 4.19 Sınıf yönetimi ve iletişimi ile katılımcıların ders denetim süresi ile ilgili görüşleri ile ilgili ortalama ve anova sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 6

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, araştırmanın amacı ve alt amaçlarına belirtilmiş, araştırmanın önemine, araştırma ile ilgili sınırlılıklara, sayıtlılara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Eğitim faaliyetlerinin temel ögesi olan öğretmenin her gün biraz daha gelişmekte olan teknoloji, çoğalan sosyo-ekonomik sorunlar, çağın getirdiği yenilikler karşısında başarısını sürdürebilmesi için sürekli olarak geliştirilmesi ve eğitim etkinliklerinde desteklenmesi gerekmektedir öğretmenlere yapılan yardım, kuşkusuz öğrencilere yardım yerine geçmektedir. Eğitim sisteminde öğretmene gerekli yardımı yapabileceklerin başında müfettişlerin gelmesi beklenir. Eğitim etkinliklerinde daima öğretmenlerin yanında bir rehber, bir öğretici ve yöneltici olarak bulunması gereken müfettişin, bugünkü eğitim düzenimiz de bu görevi beklenti düzeyinde yerine getirdiğini söylemek güçtür (Gürsoy, 1977; akt. Taymaz, 2015).

Okul müdürlerinin görevleri ile ilgili olarak Özmen'in (2004) çalışmasında belirttiği gibi, okul müdürlerinin üstlendikleri rollerden birisi de okullarda etkili eğitimi gerçekleştirmeye yönelik olarak etkili öğretmen denetimini gerçekleştirebilmedir. Denetimden en üst düzeyde yarar sağlayabilmek için, okul müdürlerinin, formal bir denetimden çok, işbirliği, paylaşım, kolaylaştırıcılık gibi unsurların önem kazandığı, kişisel ve örgütsel gelişmeyi ön planda tutan ve beklentilere yanıt veren bir denetim yaklaşımı içinde olmaları gerekmektedir.

Eğitim öğretimde hedeflenenlerin gerçekleşme derecesinin belirlenmesi, varsa hedeflerdeki sapmaların düzeltilmesi ve eksikliklerin giderilmesi ancak denetim sürecinin sağlıklı işletilmesiyle mümkündür (Erdem, 2006).Eğitim denetimi, eğitim amaçlarına ulaşmada son derece önemli rol oynar. Mevcut durumu belirleme yanında, amaçlara en iyi şekilde ulaşabilmek için nelerin yapılması gerektiği, öğretmenlerin mesleki gelişiminin nasıl sağlanacağına ilişkin kuramsal ve uygulamalı olarak işlev görür (Özmen ve Güngör, 2008).

Yönetmeliklerin verdiği yetkiye göre eğitim denetçilerinin yanında okul müdürlerinin de öğretmen ve ders denetimi görevleri vardır. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 39' da okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda diğer çalışanlarla birlikte

müdür tarafından yönetilir. Müdür; okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınmalı eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar, denilmektedir.

Okul yönetiminin önemi için Yıldırım (2009), okul müdürlerinin yeterlikleri kurumun amacına ulaşmada etkili görülmektedir. Bu anlayıştan hareketle son yıllarda bir okul yöneticisi kadar okuldur anlayışı oluşmuştur. Bu anlamda ilköğretim müfettişleri okulun amacına ulaşıp ulaşmadığının denetleyip değerlendirirken aslında okul yönetiminin yeterliğini değerlendirmektedirler demektir.

Okul müdürü informal olarak, sıradan zamanlarda ve habersiz olarak öğretmenin sınıfına girerek öğretimi denetleyebilir. Burada amaç öğretmeni hazırlıksız yakalamak veya dersi bölmek değildir. Duruma göre, bir ders saati veya 10-15 dakika gibi kısa süreli bu ziyaretlerin amacı şu şekilde özetlenebilir (Özmen ve Batmaz, 2006):

- Öğretmenleri derse karşı güdülemek,
- Öğretimi izlemek,
- Desteklenmesi gereken hususları belirlemek,
- Okuldaki öğretim hakkında bilgi edinmek.

Bu araştırmada, Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşleri araştırılmıştır. Okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme yetkilerini okulun amaçları doğrultusunda yerine getirmeleri beklenmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı tarafından hazırlanan "Öğretmen Denetim Rehberi"nde verilen "Öğretmen Değerlendirme Formu"nda (EK 3) okul müdürleri ve denetçilerin ders denetimlerinde göz önünde bulundurmaları gereken durumlar belirtilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşleri nelerdir? Sorusundan yola çıkılarak başlanan bu araştırmanın amacı, okul öncesi, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Bu çalışmada belirlenen bu problem cümlesinden hareketle aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1) Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak;
 - a) Planlama,
 - b) Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme
 - c) Sınıf yönetimi ve iletişimi, boyutlarında öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?
- 2) Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri, katılımcıların;
 - a) Meslekteki hizmet yıllarına,
 - b) Cinsiyetlerine,
 - c) En son mezun oldukları okullara,
 - d) Branşlarına,
 - e) Çalıştıkları okul türü
 - f) Ders denetimleri için ayırdıkları süreye göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, okul müdürlerinin normal görevlerini yerine getirirken ders denetimlerini de yerine getirirken neleri dikkat etmesi hususunda yönetici ataması yapılırken Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yönetici atama yönetmeliğinde dikkate alınması, hazırlama, yönetici sistemindeki düzenlemelerde ve yapılacak değişikliklerde dikkate alınması, hazır bulunan yöneticilerinin yetiştirilmesi ve Hizmetiçi Eğitim ihtiyaçlarının dikkate alınması gibi konularda bilimsel dayanak olarak kullanılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim denetim ve performans değerlendirme esaslarında çağdaş yönetim anlayışında; plânlama, uygulama, denetleme vazgeçilmez etkinlikler olarak kabul edilmekte olup, denetlenmeyen bir yönetimin, kendisini yenilemesi, geliştirmesi ve çağın gereğini yerine getirmesi mümkün değildir (MEB,2005).

Bu bağlamda, her türlü gelişmede en önemli unsur olarak görülen eğitim örgütlerine yönelik olarak gerçekleştirilen gelişmiş ülkelerdeki reform çalışmaları, bu ortak görüşten hareketle okul yöneticilerinin liderlik eğitimine önem vermekte ve etkili eğitimi gerçekleştirmede okul müdürlerine anahtar rol biçmektedir (Henry, 10 Oct. 2001; Usdan, Oct.2000; akt. Özmen ve Batmaz,2004).

Son yıllarda okul müdürlerine verilen yetkilerle yeniden şekillenen yöneticilik, okul müdürlerinin denetim etkinliklerine daha fazla önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle okulda eğitim lideri olarak görülen okul yöneticisi eğitim öğretimi her yerde gözlemleyebilmekte ve denetimini de yapabilmektedir.

Yapılan bu araştırmada "Öğretmen Denetim Rehberi"nden yararlanılarak hazırlanan "Okul Müdürlerinin Ders Denetimleri ile İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri" ölçeğinin hangi boyutlarında ne derece denetim yapıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu anlamda, bu çalışmanın uygulayıcılar için, okul müdürlerinin yöneticilik yeterliliklerine ilişkin donanımlarının ve becerilerinin artırılması adına dikkat çekmesi ve araştırmacılar için de okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili çalışmalarının araştırılması adına bir farkındalık yaratacağı düşünülmektedir (Fırıncıoğulları Bige,2014)

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Acıpayam ilçesinde bulunan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerle sınırlıdır.
- Öğretmenlerin kendilerine yöneltilen Fırıncıoğulları Bige (2014) tarafından geliştirilen anket sorularına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Okul müdürleri, ders denetim görevlerini yerine getirmektedirler.
- Araştırmaya katılan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticiler, araştırmada kullanılan ölçme aracını içtenlikle ve yansız olarak cevaplandırmışlardır.

1.6. Tanımlar

Denetim: Yapılmış ve yapılmakta olan işlerin mevzuata, belirlenen amaç ve temel ilkelere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, etkililiğini, ekonomikliğini; objektif, geçerli, güvenilir ölçütlere göre ortaya koyma, değişim ve gelişime yönelik öneriler hazırlama ve rehberlikte bulunma sürecidir (MEB, 2005).

Ders Denetimi: Ders denetimini Taymaz (2015) Ders denetimleri, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yetiştirilme süreçleri, göreve bağlılıkları, çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Milli Eğitim Temel Kanununda öngörülen hedeflerini; ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımalarının araştırıldığı denetim diye tanımlamıştır.

Öğretmen Denetimi: Öğretmenin başarı ve yeterliliklerini belirlemek ve gelişimlerine yardımcı olmak Taymaz (2015). Öğrencilerin, bilgi ve beceri düzeyleri ile öğretmenin eğitim-öğretim çalışmalarının tespiti, pedagojik performansı, gözlemi ve değerlendirmesi için yetkilendirilmiş denetçiler tarafından yapılan denetim ve rehberliktir.

Öğretmen Denetim Formu: Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı'nın hazırladığı Öğretmen Denetim Rehberi'nde yer alan formdur.

Okul Müdürlerinin Ders Denetimleri ile İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Formu: Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı tarafından hazırlanan "Öğretmen Denetim Rehberi"ndeki "Öğretmen Değerlendirme Formu"ndaki göstergeler çerçevesinde araştırmacı tarafından Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi için geliştirilen veri toplama aracının alt boyutları şu şekildedir (Fırıncıoğulları Bige, 2014):

Planlama Alt Boyutu: Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşleri ölçeğinin 1, 3, 5, 7, 8, 10. maddelerinin oluşturduğu boyuttur. Öğretmenlerin ders planlarını hazırlarken yapmaları gereken ve okul müdürlerinin denetlemesi gereken durumlar bu boyutta yer almaktadır.

Sınıf Yönetimi ve İletişimi Alt Boyutu: Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşleri ölçeğinin 17, 19, 21, 24, 27, 29, 33, 35, 36, 38, 40, 42. maddelerinin oluşturduğu boyuttur. Öğretmenlerin öğrencilerle iletişimde ve sınıf yönetiminde dikkat etmesi gereken durumlar bu boyutu oluşturmaktadır.

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutu: Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşleri ölçeğinin 4, 6, 13, 15, 20, 22, 23, 26, 28, 30, 32, 34, 37, 41. maddelerinin oluşturduğu boyuttur. Öğretmenlerin sınıf içinde öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak ve onları yönlendirmek için yapması gerekenler, bu boyutu oluşturmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM: ALAN YAZIN TARAMASI

2.1.Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde okul müdürü, okul müdürünün denetim ile ilgili görevleri, denetim, ders denetimi, ders denetiminin amaçları, ders denetiminin ilkeleri, ders denetiminde kullanılan gözlem formu, sınıf içi etkinliklerin denetimi, öğretimsel ve kliniksel denetim konuları üzerinde durulacaktır.

2.1.1.Okul Müdürü

Okul Müdürü; okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınmalı eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar (MEB,2014)

Bir eğitim yöneticisinin önemli sorumlulukları arasında olan denetim gücünün yerine getirilmesi etkili okulların, etkili müdürlerinin yetiştirildiği ortamlarda olacaktır. Lipham'a göre, müdür etkililiği ile okul etkililiği arasında çok sıkı bir ilişki vardır (Tanrıoğen, 1988, s.5; akt. Özmen ve Batmaz, 2004).

2.1.2. Okul Müdürlerinin Ders Denetimiyle İlgili Görevleri

2508 sayılı Tebliğler Dergisinde “okul müdürünün görev yetki ve sorumluluğu” başlığı altında sıralanmış görevlerinden, öğretmen denetimini içeren maddeler aşağıda sıralanmıştır (MEB, 2000):

3. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen temel ilke ve amaçların yanında okulun özel amaçlarını gerçekleştirebilmek için çalışma planlarını yapar, uygular ve denetler. Okuldaki eğitim-öğretim ve yönetimin bir disiplin içerisinde yürütülmesini sağlar.

9. Yıllık, ünite ve günlük planların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, öğretmenlerin çalışmalarını denetler.

10. Öğretmenlerden ders yılı başında yıllık plan alır, planları tasdik eder, uygulanıp uygulanmadığını denetler.

13. Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır. Ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler.

18. Personelin performansını sürekli gözetip değerlendirerek, verim düşüklüğü varsa bunun sebeplerini araştırır, personelin yeteneklerini göz önünde bulundurarak istihdam eder, onlara rehberlik eder, iş başında yetişmelerini sağlar, daha üst kademeye hazırlanmalarına yardımcı olur.

49. Öğretmenlerin laboratuvar, kütüphane ve spor salonları gibi sosyal tesisleri kullanmalarını izler.

Görüldüğü gibi, Okulu müdürlerinin MEB (2000) tarafından belirlenen görev listesi içindeki 6 madde doğrudan öğretmenlerin denetimiyle ilgilidir. Bunlardan ikisi (10. ve 13. maddeler) ders denetimiyle ilgilidir. Dolayısıyla, 2014 yılında yapılan düzenleme ile okul müdürlerinin görev tanımı içinde yer alan bu hususlar, yönetmelik hükümleriyle birlikte, okul müdürlerinin ders denetimi yapmasının yasal dayanağını oluşturmuştur.

2.1.3. Denetim

Milli Eğitim Bakanlığı, Denetim Kurulu tarafından hazırlanan “İlköğretimde Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları”nda (MEB, 2005) denetim aşağıdaki şekilde açıklanmıştır: Çağdaş denetim; aynı zamanda, plânlama ve uygulamaların hedefe ulaşmış, ulaşmadığının belirlenmesi, varsa eksiklik ve sapmaların düzeltilmesi amacının yanında, kurumun ve çalışanların sürekli gelişimini sağlamaya yönelik stratejilerin belirlenmesini de hedefler. Yapılan faaliyetlerden istenilen verimin alınması, beklenen fayda ve gelişimin sağlanması, faaliyetlerin başarı ile sürdürülebilmesi, sürekli ve etkili bir denetimle sağlanabilir.

Denetim; Yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek, daha verimli hale gelmelerini sağlamak, ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yoluyla yardımda bulunmak, gibi geniş bir hizmet alanını kapsayan kavrama denir (Çetin, 2012).

Taymaz'a göre denetim, kurumda çalışan iş görenin görevlerinin yapılma şeklinin gözlenmesi ve eksikliklerinin ortaya konulması, bunların düzeltilebilmesi için gerekli önlemlerin alınması, sorunların çözülmesi, yeniliklerin tanıtılması, yöntemlerin geliştirilmesini sağlamaktır. Denetim, bir denetçinin yönetici, lider, rehber, öğretici ve araştırmacı olarak görev yapmasını zorunlu kılmaktadır (Taymaz, 2011; akt. Fırıncioğulları Bige,2014). *Denetimin, örgütlerin sağlıklı olarak varlıklarını sürdürmelerinde ve değişen dünyaya göre gelişimlerinde önemli bir yeri vardır denebilir. Unutulmamalı ki, örgütler dinamik ve işlevsel oldukları sürece yararlı olabilir ve varlıklarını sürdürebilirler.* (Gündüz, 2012, s.4).

2.1.4. Denetim Türleri

Her kurumun kendine ait bir stratejik planı ve bu plan dahilinde ulaşmak istediği amaçlar vardır. Bu amaçlar doğrultusunda okulda yapılan iş ve işleyin kontrolü devamlılığı ve uygulanabilirliği her eğitim öğretim yılında güncellenerek hedefe ulaşma amaçlanır. Stratejik plandaki hedeflere varmak için kurum içinde değerlendirme yapılır. Kurum içinde kontrol ve değerlendirme yollarından biri de denetimdir.

Denetimin başarı derecesinin saptanması ve sonuçları hakkında bir karara varılabilmesi için önceden planlanmış olması gerekir. Yapılacak çalışmaların iyi bir şekilde belirlenebilmesi için amaçların ayrıntılı ve aranılan ölçülere uygun olarak saptanması gerekir.(Taymaz,2015).

Eğitim sistemindeki yeniliklerin ve gelişmelerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurum çalışmalarını güçlendiren veya zayıflatan nedenlerin saptanarak gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, insan gücü ve maddi olanakların yerinde ve verimli bir şekilde kullanılmasının sağlanması, eğitim ve öğretim etkinliklerinin güçlendirilmesi bakımından kurum teftişi, teftiş türlerinin en kapsamlı ve etkili olanıdır. Kurum teftişinin bir özelliği de süreklilik ilkesine uyulmasıdır. Aynı kurumda birbirini izleyen teftişler arasında bağlantı kurarak önceki teftişler de saptanan eksiklerini giderilme, önerilen önlemlerin uygulanma durumunun gözlenmesi teftiştten süreklilik sağlar (Taymaz,2015)

Eğitim sisteminde kurum denetiminin amacı, okulun etkililiğini sağlamak ve sürdürmektir. Okulun etkili olabilmesi örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarının planlanan düzeyde gerçekleşebilmesine bağlıdır (Öztürk, 2009).

Eđitimde denetim; kurum denetimi ve ders denetimi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan kurum denetimi, yönetim denetimine; ders denetimi ise öğretim denetimine karşılık gelmektedir (Balcı, 2007; Fırıncıoğlu Biđe,2014).

Eđitimde denetim kurum ve ders denetimi olmak üzere iki sınıfa ayrılarak yapıldığından iki denetim türü de incelenmiştir.

2.1.4.1. Kurum denetimi.

Kurum denetimi eğitim öğretim ve yönetim etkinliklerinin tümünü kapsaması ve ilgili problemlerin çözümünde rehberlik yapılmasıdır(Taymaz,2015).

Kurum denetimi yapılırken kurumun tüm etkinlikleri incelenir, karşılaşılan sorunlar ve bunların çözüm yolları birlikte saptanır, alınabilecek önlemler hakkında ilgililere gerekli rehberlik yapılır. Böylece kurumun amaçlarına ulaşmasını sağlayacak şekilde çalışması, sürekli olarak yenilenmesi ve gelişmesine yardımcı olunur.(Taymaz,2015)

Kurumların amaçlarına yönelik çalışmalarında madde ve insan kaynaklarından yararlanma, aralarında ahenkli bir işbirliğinin sağlanması şekli değerlendirilir. Denetimin yapılması ve değerlendirilmesi ilke ve kuralları bir örgüt için saptanabilirse de aynı sisteme bağlı farklı amaçla değişik alan ve seviyelerdeki kurumlar için her zaman geçerli olamaz (Taymaz,2015).

MEB tebliğler dergisinin 14. Maddesinde kurum teftişini şöyle tanımlıyor, kurumların sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenmesi, gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanması eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretim-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili duruma getirilmesi için objektif verilere, yasa, tüzük, yönetmelik, genelge, emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilerek geliştirilmesidir (MEB,2001).

Eğitim sisteminde kurum denetiminin amacı, okulun etkililiğini sağlamak ve sürdürmektir. Okulun etkili olabilmesi örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarının planlanan düzeyde gerçekleşebilmesine bağlıdır (Öztürk, 2009).

2.1.4.2. Ders denetimi.

Ders denetimini, öğretmenin kendi branşındaki pedagojik gelişimini yetişkinliğini, görevine bağlılığını ve çalışmasını, öğrendiği öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmadaki yeterliğini, öğrencilerini ders programında öngörülen amaçlara göre yetiştirip yetiştirmediğini inceleyip değerlendirme diye açıklayabiliriz.

Ders denetiminde sadece görülen ders saatlerindeki çalışmalarının değerlendirilmesi ile yetinilmeyerek öğretmenin müfredat programını ve yıllık ders planı ne dereceye kadar uygulamış olduğu soru, düzenlemedeki yeterliliği, yaptığı yazılı yoklamalar, yaptırdığı öğrenci ödevleri ve bunları düzeltmedeki dikkati, atelye çalışmalarında ve temrinlerde sağladığı bilgi ve maharet seviyesi, öğrencileri kişisel çalışmalara yöneltme de gösterdiği başarı okul içi ve dışı faaliyetleri ve davranışları da incelenip değerlendirilir (Taymaz, 2015).

İlkokul/ortaokul rehberlik ve denetim rehberinde (MEB,2016) Yöneticinin denetim görevleri şöyle sıralanmıştır.

1. Öğretmenlerin mesleki çalışmalarının incelenmesi (MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.38)
2. Okul müdürü tarafından, her öğretim yılında en az bir defa öğretmenlerin dersinin izlenmesi ve rehberlikte bulunulması durumu (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu Madde10)
3. Elektronik ortamda yürütülmesi gereken iş ve işlemlerle ilgili gerekli takip ve denetimin yapılması durumu (MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.4/ğ; 12/13, 30/2/b)
4. Önceki denetimlerde getirilen öneriler ile bu önerilere dayalı olarak hazırlanan gelişim planlarının yerine getirilmesi durumu
5. Okul servis hizmetlerinin izlenmesi durumu (MEB Okul-Aile Birliği Yönetmeliği Md. 6/h, Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği)
6. Ders dışı eğitim çalışmalarının hazırlanan programa uygun yürütülmesi (MEB “Ders Dışı Eğitim Çalışmalarına Dair Esaslar” konulu 2010/49 sayılı Genelge; Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun 29/5/2012 tarih 2012/1 nolu Kararı)
7. Taşımali eğitime ilişkin iş ve işlemlerin yerine getirilme durumu (MEB Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği Md.13)
8. Kurul, komisyon ve ekip çalışmalarının izlenmesi
9. Okulöncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarında defter çizelge ve dosyaların

tutulması durumu (MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği)

Ders denetimi ise genel anlamıyla “öğretmenin işlediği ders esnasında yapılan denetim” olarak tanımlanabilir. Taymaz 'a göre ise ders denetimi, bir öğretim kurumunda, öğretici olarak görev alan öğretmenlerin öğretim ve eğitim etkinliklerindeki çalışmaların gözlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir (Taymaz, 2002; akt. Yeşil ve Kış,2015).

Müdürün denetim için özel bir eğitim almamış olması ve öğretmenin aynı zamanda müdürün mesai arkadaşı olması vb. gibi durumlar müdür denetiminin olası olumsuz yanları olarak görülebilir. Öğretmenlerin müdürler tarafından kolaylıkla ulaşılabilir olmasıyla daha sık ders denetimi yapılması olanağı vb. durumlar ise müdürlerin ders denetimlerinin olumlu yanları olarak tartışılmaktadır.

Müdürlerin ders denetim görevi 2508 sayılı Tebliğler Dergisinin 13. Maddesinde “Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır. Ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler.” şeklinde belirtildiği halde Yılmaz (2009), okul yöneticileri zamanlarının önemli bir kısmını yönetsel işlere ayırmakta olduğunu ve eğitim öğretimin geliştirilmesi ile ilgili etkinlikleri ihmal ettiklerini, yöneticilerin, yöneticiliğin daha çok bürokratik kısmı ile ilgilendikleri, denetim, değerlendirme, program geliştirme, iş görenlerin geliştirilmesi gibi etkinlikleri daha az yaptıklarını ya da hiç yapmadıkları, şeklinde yorumlanabileceğini belirtmiştir. Ancak Türkiye’de okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğunun yöneticilik eğitimi almamış olması ve eğitim yöneticiliğinin meslekleşmemesi bu durumun temel belirleyicisidir.

Eğitim faaliyetlerinin temel ögesi olan öğretmenin her gün biraz daha gelişmekte olan teknoloji, çoğalan sosyo-ekonomik sorunlar, çağın getirdiği yenilikler karşısında başarısını sürdürebilmesi için sürekli olarak geliştirilmesi ve eğitim etkinliklerinde desteklenmesi gerekmektedir. Öğretmenlere yapılan yardım, kuşkusuz öğrencilere yardım yerine geçmektedir. Eğitim sisteminde öğretmene gerekli yardımı yapabileceklerin başında müfettişlerin gelmesi beklenir. Eğitim etkinliklerinde daima öğretmenlerin yanında bir rehber, bir öğretici ve yöneltici olarak bulunması gereken müfettişin, bugünkü eğitim düzenimiz de bu görevi beklenti düzeyinde yerine getirdiğini söylemek güçtür (Gürsoy 1977; akt. Taymaz,2015).

MEB Denetim Kurulu Yönetmeliği'nin 62. Maddesine göre; öğretmen ders denetimleri, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak yapılır. Bu denetimlerde, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yetişkinlikleri, göreve bağlılıkları,

çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öngörülen hedeflerini; ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımaları araştırılır (MEB, 1993).

Denetimdeki temel amaç, hedef ile eylem ve çıktılar arasındaki uyum ya da tutarlılığın güçlendirilmesini sağlamaktır. Denetim yoksa etkili bir yönetim de yok demektir. Aslında denetim, yönetsel iş ve eylemlerde sistemi keyfiliğe, yani sapmalara karşı koruyan bir araç özelliği de taşımaktadır (Uluğ, 2013)

Sınıf içi etkinliklerin denetimi ve gözlemi eğitimcilerin ve eğitim araştırmacılarının üzerinde durduğu önemli bir konudur. Yazarlar konuyu farklı başlıklar altında ele almaktadırlar. Bazıları “öğretimsel denetim (instructional supervision)” olarak nitelendirirken bazıları “klinikselsel denetim (clinical supervision) olarak ele almışlardır (Aydın, 2011; akt. Fırıncıoğulları Bige, 2014).

Öğretimsel denetimde denetim ile ilgili yapılan tanımlar, denetime ilişkin bakış açısına, denetime yüklenen anlama ve yapılan vurgulara göre değişmektedir. Klasik yaklaşımlara göre denetim; kontrol ve değerlendirme süreci, çağdaş yaklaşımlara göre ise, rehberlik ve geliştirme süreci olarak görülmektedir. Bu yaklaşım eğitim örgütlerinin denetimi için de geçerlidir (Balcı, Aydın, Yılmaz, Memduhoğlu, & Apaydın, 2007). Buna göre, (Lunenburg ve Ornstein, 2004; akt. Memduhoğlu, 2011) eğitim denetimini, amaçlarından saptasını önlemek için okulların işleyişini izleme ve düzeltme süreci olarak tanımlarken (Cogan, 1973; akt. Memduhoğlu,2011) öğretim programının değerlendirilmesi ve öğretim sürecinin geliştirilmesi şeklinde tanımlamaktadır.

Öğretimsel Denetim Süreci ve İlkeleri Gensante (1994)'ye göre klasik denetim, sınıfı sadece gözlemleyerek yargılamayla yetinir. Oysa öğretimsel denetim, öğretim sürecinin iyileştirilmesi yönünde stratejiler geliştirmeyi hedefler. Bu yüzden öğretimsel denetim, beş aşamadan oluşmaktadır (Cogan, 1973;Glickman, 1990; akt. Memduhoğlu,2011):

1. Aşama: Öğretmenle Ön Tanışma. Bu ilk aşamada denetmen, öğretmene yapacağı gözlemin amacını ve sebebini açıklar ve gözlem yaparken uygulayacağı yöntemi belirtir. Bunlar gözlem yapılmadan önce gerçekleştirilir ki hem öğretmen hem de denetmen için her şey daha açık hâle getirilir (Glickman, 1990; Sergiovanni & Starratt, 2007). Bu aşamada denetmen, öğretmenin beklenti ve bilgi düzeyi hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Thobega & Miller, 2003; akt. Memduhoğlu,2011).

2. Aşama: Sınıf Gözlemi. Bu aşamada öğretmen ve öğrenci performansı sınıf ortamında gözlenir ve eğitimsel eleştiriler yapılır. Böylece ilk elden bilgiye ulaşılmış olur. Bu aşamada not tutmanın yanı sıra, sağlıklı verilere ulaşmak için video ya da ses kayıtlarından faydalanılır (Hazi & Rucinski; 2005; Sergiovanni & Starratt, 2007; akt. Memduhoğlu,2011). Gözlem safhası, denetmene öğretmenin becerisi, süreçteki üstünlükler ve eksiklikler hakkında bilgi verirken öğretmene de dönüt sağlar (Thobega & Miller, 2003: akt. Memduhoğlu,2011).

3. Aşama: Gözlem Sonrası Görüşmeye Hazırlık. Bu aşamada gözlemci elde etmiş olduğu verileri analiz ederek gözlem sonrası görüşme için hazırlık yapar. Hazırlık süresince denetmen, öğretmeni nasıl cesaretlendireceğine, sunacağı alternatifleri nasıl geliştireceğine, öğretmenle kuracağı öğretimsel diyalogun nasıl gerçekleşeceğine dair çalışmalar yapar.

4. Aşama: Gözlem Sonrası Görüşme. Bu adımda öğretmene değerlendirmeye ilişkin puanlamaya dayalı geri bildirim verilerek gözlemde elde edilen veriler tartışılır. Denetmen, gözlem ve görüşlerini aktarır öğretmenin öğretimsel açıdan gelişmesi için planlarını ve önerilerini paylaşır. Sonraki denetim için amaçlar birlikte oluşturulur.

5. Aşama: Önceki Adımların Eleştirilmesi. Bu son aşamada, öğretmenin sağladığı dönüt, uygulamaların devamı, yeniden düzenlenmesi ya da değiştirilmesi hususunda denetmenin öğretmen ile çalışmalarına yön verir.

(Goldhamer, Anderson ve Krajewski, 1993; akt. Kunduz, 2007) kliniksel denetimin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamışlardır:

Kliniksel denetim;

1. Öğretimi geliştirmek için bir yöntemdir.
2. Öğretim sürecine yapılan kasıtlı müdahaledir.
3. Okulun ihtiyaçları ile personelin kişisel gelişim ihtiyacını birleştiren amaç yönelimlidir.
4. Öğretmen(ler) ve denetmen(ler) arasındaki profesyonel iş ilişkisi üzerinde durur.
5. Gelişim için anlaşma, destek ve inanç konusunda karşılıklı güven gerektirir.
6. Sistematik olmakla birlikte esnek ve sürekli değişen bir yöntemcilik gerektirir.
7. Gerçek ve ideal arasındaki köprü görevini gören üretici bir gerilim yaratır.
8. Denetmenin öğretim ve eğitimin analizi ve ayrıca verimli insan ilişkileri ile ilgili çok şey bildiğini ileri sürer.
9. Denetmenin sürekli olarak eğitilmesini gerektirir (Sullivan ve Glanz, 2000; akt. Kunduz, 2007).

Kliniksel Denetimin Özellikleri Kliniksel denetimin özelliklerinin bilinmesi uygulamada yaşanabilecek sorunların giderilmesinde önemlidir.

Bu özellikler:

1. Öğretimi geliştirmek için, öğretmenlerin bilişsel ve davranışsal olmak üzere belli becerileri öğrenmeleri gerekir.
2. Denetmenler, a) sistematik veriye dayalı olarak öğretim sürecini analiz etme becerisi; b) müfredatın denenmesi, uygulanması ve değiştirilebilmesine yönelik beceriler; c) öğretim beceri ve tekniklerine yönelik öğretmenlere yardımcı olma noktasında sorumluluk almalıdırlar.
3. Denetmen, öğretmenlerin neyi, nasıl öğreteceğine önem verir. Amaç, öğretmenin kişiliğini değiştirmek değil, öğretimi geliştirmektir.
4. Planlama ve çözümlenme (analiz) yapma süreci, gözlem verilerine dayalı olarak öğretime yönelik hipotez geliştirme ve bunların test edilmesine odaklanmaktadır.
5. Görüşmeler, öğretmenle ilgili, değişebilecek özellikte olan ve önemli öğretimsel meselelerle ilgilidir.
6. Dönüt görüşmesi, başarısız yanların kınanmasından ziyade başarılı yanları kuvvetlendirme ve yapıcı çözümlenmeler üzerine yoğunlaşır.
7. Kliniksel denetim, dayanağı olmayan önyargılara değil, gözlemsel açıklığa dayanmaktadır.
8. Planlama, gözlem ve çözümlenme (analiz) döngüsü sürekli ve birikimlidir.
9. Denetim, denetmen ve öğretmenin karşılıklı eğitsel anlayışlarının geliştirilmesi çerçevesinde meslektaş olarak karşılıklı bilgi alış verişinde oldukları dinamik bir süreçtir.
10. Denetim süreci öncelikle öğretimin çözümlenmesine yoğunlaşmıştır.
11. Öğretmenler bir meseleyi ele alma, analiz etme, kendi öğretimlerini iyileştirme ve kişisel öğretim stilleri geliştirme özgürlük ve sorumluluğuna sahiptirler.
12. Denetim, öğretimin olabildiği gibi aynı şekilde algılanabilir, çözümlenebilir ve geliştirilebilir.
13. Öğretmenlerin kendi öğretimlerini analiz etmeleri ve değerlendirmeleri gibi, denetmenler de kendi denetimlerini değerlendirme ve analiz etme özgürlüğü ve sorumluluğuna sahiptirler (Acheson ve Gall, 1997; akt. Kunduz, 2007)

Literatürde kliniksel denetimin aşamaları konusunda farklı yaklaşımlar görülmekteyse de, kliniksel denetim genel olarak Glickman ve arkadaşlarının ele aldığı şekilde incelenecektir. Glickman ve arkadaşlarına göre bu aşamalar (Glickman, Gordon, Ross-Gordon, 2009; akt. Fırıncıoğulları Bige, 2014):

1. Gözlem öncesi öğretmenle görüşme,
2. Sınıf gözlemi,
3. Analiz, gözlemi sözlü halde aktarma ve gözlem sonrası görüşmenin yaklaşımını belirleme,
4. Gözlem sonrası görüşme
5. Görüşme sonrası analiz, diğer dört sürecin kritiğini yapma; süreçlerini içermektedir.

2.1.5. Ders Denetiminin Amacı

Ders denetiminin amaçları denetimin genel amaçları içinde yer almakta ve Taymaz (2015) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır:

- Öğretmenin, öğretimdeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek.
- Öğretmenin özellikle iyi ve ümit verici karakteristiklerini saptamak.
- Öğretmenin öğretimdeki eksik yönlerini belirlemek, giderici önerilerde bulunmak.
- Öğretmenleri görevlerini en iyi şekilde yapmaya özendirmek.
- Okulda yapılan öğretimde birlik sağlamak üzere yardımcı olmak.
- Öğretmenlere yapılan yardımlarla denetim programlarına güvenlerini arttırmak.
- Okulda öğretmenlerin uyguladığı öğretim yöntemlerini geliştirmek.
- Öğretim araçlarının sağlanması ve uygulanmasında yardımcı olmak.
- Öğrenci başarısının bilimsel yöntemlerle ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardımcı olmak.
- Öğretmene karşılaştığı sorunları çözümlenmede rol göstermek.

Ders denetimlerinde temel amaç, öğretmenin ve öğretimin geliştirilmesi ve iyileştirilmesidir denilebilir.

2.1.6. Ders Denetim Süreçleri

Denetleme, örgütün, planlanan örgütsel, yönetsel ve ürünsel amaçlarından sapmasını önlemek için işlemlerini izleyip düzeltme sürecidir. Bu tanıma göre ilkin örgütsel amaçlar planlanmalıdır. Örgütün bir planı olmadan, plana göre yapılacaklar belirlenmeden, ulaşılabilecek hedefler gösterilmeden denetleme süreci amacına uygun olarak oluşturulamaz. Plan örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için örgütçe yapılan işleri somut olarak gösteren belgedir. Bu belge yapılan bir işin, örgütsel amaçlara nedenle uygun olup olmadığını göstererek belirsizliği ortadan kaldırır, örgütünün zarara uğramasına önler.(Başaran,2000)

Denetleme süreci; genel olarak ölçünleme, ölçme ve düzeltme (Başaran, 2000) olarak ele alınabilir:

a) Ölçünleme: Bir işin ulaşacağı nicel ve nitel durumu ölçülerle önceden saptamaya ölçünleme (standardization) denir. Ölçünler, okulun amaçlarını gerçekleştirmek için yapılan planların başarıya ulaşması için konulur. Okul yönetmeni, uygulayacağı öğretim planında; ulaşacağı hedefin nicel ve nitel düzeyinin ne olacağını açıkça bilmelidir.

b. Ölçme: Bir ölçme aracı kullanarak, ölçülecek nesnenin sayısal değerini ortaya çıkarmaya ölçme denir. Ölçme, iş görenin görevindeki ediminin niceliğini, bunlara uygun ölçeklerle karşılaştırmak olarak da tanımlanabilir. Okul müdürü, gerçekleştireceği yönetim hedeflerinin ölçülmesi için, konusuna göre değişik ölçme araçları geliştirebilir.

c. Düzeltme: Denetimde düzeltme, amaçlardan geri kalma ve sapmaları ortadan kaldırmak için yapılan etkinlikleri kapsar. Amaçlardan geride kalma ve saptamaya etkisi olan tüm engeller, ortaya çıkarılmalıdır.

Başar'a (2000) göre denetim sürecinde ele alınan öğeler aşağıda tanımlanmıştır:

- 1) Durum saptama; var olan durumun fotoğrafını çekme, kontrol, amaç-sonuç ilişkisini karşılaştırma şeklinde ele alınabilir (Başar, 2000) (akt. Göktaş, 2008). Durum saptama aşaması, denetim etkinliklerinin amacına ulaşmasında kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte elde edilen verilere dayanılarak sağlıklı bir değerlendirme ve geliştirme etkinliğine girilebilir (Yıldırım, 2007).
- 2) Denetimin ikinci ögesi değerlendirmedir. Değerlendirme, ölçüm sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılıp değer yargısında bulunulması olarak tanımlanabilir (Başar, 2000; akt. Göktaş, 2008). Değerlendirmenin güvenilir ölçme sonuçlarına

dayanması, geçerli bir ölçütle yapılması, değer yargısına ulaşma işlemlerinde yanlışlık bulunmaması doğru bir değer yargısına ulaşmak için gereklidir (Kurt, 2009). Değerlendirme, yapılan bir işin ya da bu işi yapan iş görenin değerini biçme, tanıma sürecidir. Değerlendirme, denetim sonucunda elde edilen bilgilerin (verilerin) birbiriyle karşılaştırılması sonucunda varılan bir yargı olduğu için denetimin bir uzantısıdır (Başaran, 2000; akt. Göktaş, 2008).

- 3) Denetim kavramının son ögesi düzeltme-geliştirme ögesidir. Denetimin ağırlığını ve amacını aslında bu öge belirlemektedir. Düzeltme ve geliştirme aşaması, ilk iki aşamada elde edilmiş ve değerlendirilmiş bulgulardan yola çıkarak “eksikliklerin düzeltilmesi, gereksiz fazlalıkların atılması, yanlışların doğruya dönüştürülmesi, amaç ve planlardan sapmaların düzeltilmesi, daha iyi süreç ve sonuçlar için öneri ve uygulamalara ulaşılmasının gerçekleştiği süreçtir (Başar, 2000; akt. Göktaş, 2008).

Ders denetiminin nasıl olması gerektiğine dair örnek Milli eğitim bakanlığı tarafından geliştirilen Öğretmen Değerlendirme Formunda (EK 3) gösterilmiştir. Bu çalışmada bu form dikkate alarak geliştiren Fıncıoğulları Bige (2014) tarafından hazırlanan veri toplama aracı kullanılmıştır. Temel olarak formda denetçinin ders gözlemine ilişkin değerlendirme ölçeği yer almaktadır.

Taymaz’a (2015) göre ise, ders denetimi yapacak olan belirli kurallara uygun olarak şu işlemleri yerine getirmelidir

- Denetim planı hazırlanır.
- Öğretmen hakkında bilgi sağlanır.
- Öğretmen ile ön görüşme yapılır.
- Ders planı ve hazırlıklarına bakılır.
- Öğretmene denetim zamanı duyurulur.
- Dershaneye öğretmenle birlikte girilir.
- Öğrencilerle tanışma sağlanır.
- Uygun bir yere oturulur.
- Olumlu bir hava yaratılır.
- Sınıfın bir üyesi gibi davranılır.

- Yapılan öğretim izlenir.
- Planlı gözlem yapılır.
- Öğretim etkinliğine katılır.
- Ders araçlarının kullanılması gözlenir.
- Ders veya uygulama sonucu beklenir.
- Dershaneden birlikte çıkarılır.
- Ödev ve sınav belgelerine bakılır.
- Ders dışı etkinlikler incelenir.
- Öğretmenle görüşülür.
- Öğretmen denetim formu doldurulur.

Denetlenen öğretmenlere, denetlenen okul/kurum genel denetim raporunda “Öğretmen Yeterlilikleri” başlığı altında yer verilir ve öğretmenlere yönelik varsa öneriler bu bölümde belirtilir. Okul/kurum denetim grubu dışında öğretmen denetimi için görevlendirilen branş denetçileri, denetledikleri öğretmenlerin isimlerini, açıklamalarını ve varsa önerilerini gerekçeleriyle birlikte ilgili denetim grubuna yazılı olarak verirler. Okul/kurum denetim raporunda, okul/kurumun öğretmen kadrosunun genel durumunu yansıtır ifadeler ve gerekli önerilere yer verilir (MEB, 2011).

Eğitimin saptanmış amaçlarına genelde sınıf içinde yapılan öğrenim etkinlikleriyle ulaşılabilir. Bu nedenle eğitim sisteminde sınıf içi denetim tekniklerinin geliştirilmesine önem verilir (Taymaz, 2015) Denetimle ilgili hemen her tanımda denetim sürecinin okul çalışmalarına bir yardım eylemi olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmen denetiminde de temel amaç, öğretmene liderlik yaparak öğretmenin sınıf içindeki davranışlarını etkileme, öğretimle ilgili araç-gereç ve yöntemleri seçme, değerlendirme ve kullanmada ona yardımcı olmak ve böylece öğretimi iyileştirmedir (Şişman, 2011; akt. Fıncıoğulları Bige, 2014).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde okullarda görev yapmakta olan okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak yurt içinde yapılmış olan çalışmalar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Türkiye’de okul yöneticilerinin ders denetimi yapmalarıyla ilgili ilk çalışmaların 1980’lerin başında yayınlandığı görülmektedir (Başar, 1981; akt. Fıncıoğulları Bige,

2014). Bu çalışmada; okul yöneticilerinin işletme, personel işleri gibi görevlere öncelik verdikleri fakat asıl önemli olan eğitim-öğretimin iyileştirilmesi için gerekli denetim görevini yeterince yerine getiremedikleri belirlenmiştir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin okul müdürlerinin sınıf içi etkinlikleri denetleme görevlerini yerine getirme düzeyleri araştıran Özbaş (2002; akt. Ergen ve Eşiyok, 2017) çalışmasında denetçinin hazırlık, uygulama ve denetim sonrası yapılması gereken işlerle ilgili görevlerin yerine getirilme düzeyleri ile ilgili görüşlerini “hiç ve az”; okul müdürlerinin ise bu görevlerin yerine getirilme düzeylerinin “az ve orta” ve her iki grubun bu görevlerin yerine getirilmesi gerekliliği ile ilgili görüşleri ise “tam” düzeyinde olduğunu saptamıştır.

(Sağlam’ın 2000; akt. Ergen ve Eşiyok, 2017) Türkiye genelinde ilköğretim okullarından tabakalama yoluyla elde ettiği verilere göre; ilköğretim müfettişlerinin %73’ü öğretim denetiminin kendileri tarafından yapılması gerektiğini, %20’sinin okul müdürleriyle birlikte yapmaları gerektiğini belirtildiği çalışmada okul müdürlerinin %45’i müfettiş ve müdürlerin birlikte bu görevi yerine getirmeleri gerektiği, %19’unun ise bu görevin sadece okul müdürleri tarafından yerine getirilmesi gerektiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Özmen ve Batmaz (2004, 2006) ilköğretim okulu müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililik düzeyleri konusunda öğretmen görüşlerini bir anket yoluyla aldıkları çalışmalarında, Elazığ il merkezinde görev yapan öğretmenlerin okul müdürlerinden beklentilerinin yine yüksek, okul müdürlerinin etkililikleriyle ilgili görüşlerinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadırlar.

Kurt (2009), Okul yöneticilerinin hem denetleme faaliyetlerinde hem de eğitim öğretimin verimini arttırmak için okulda düzenlenen etkinlikleri takip ederek gördüğü eksiklikler ve alınması gereken tedbirler ile ilgili iletişim sürecinde sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

(Oğuz, Yılmaz ve Taşdan 2007; akt. Kayıkçı, Cantürk ve Yılmaz, 2014), Denetim İnançları Ölçeğini kullanarak 13 ilde görev yapan ilköğretim denetmenleri ve okul yöneticilerinin demokratik denetim inancına daha yakın olduklarını belirlemişlerdir. Bu çalışmadan elde edilen veriler, okul yöneticilerinin demokratik denetim inançlarının ilköğretim denetmenlerinininkine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Seçen (2010), Araştırmada denetçi ve öğretmenlerin ders denetimine yönelik beklentilerine ilişkin ifadelerin birçoğu olumlu yönde “oldukça” ve “tamamen” düzeyinde

ortak görüş sergilemişlerdir. Denetçi ve öğretmenlerin farklı ve olumsuz yönde görüş bildirdikleri ifadeler şunlardır;

“Denetçi, öğretmeni değerlendirirken velinin de görüşlerini almalıdır.” ifadesine denetçiler “orta”, öğretmenler “oldukça”,

“Denetçi, öğretmeni değerlendirirken öğrencinin de görüşlerini almalıdır.” ifadesine denetçiler “orta”, öğretmenler “oldukça”,

“Ders denetimleri okul müdürleri tarafından yapılmalıdır.” ifadesine denetçiler “az”, öğretmenler “oldukça” düzeyinde katılırken “Ders denetimleri eğitim denetçileri tarafından yapılmalıdır.” ifadesine denetçiler “tamamen” öğretmenler “oldukça” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin her iki soruya da aynı düzeyde cevap vermeleri bir çelişki gibi görünmektedir.

Göktaş (2008), Kırıkkale ili merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre; okul müdürlerinin ve müfettişlerin ders denetimi yapma yeterlikleri arasında bir fark olmadığı bulgusunu elde etmiştir.

Ünal ve Şentürk (2011), ilköğretim okul müdürlerinin ders denetimi görevlerini yerine getirme düzeylerini, okul müdürü ve öğretmen görüşlerine göre tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında, ilköğretim okullarındaki ders denetim uygulamalarının amacını gerçekleştirmediği sonucuna varmaktadırlar.

Yıldırım (2009), İlköğretim okulu müdürlerinin yeterliklerinde, müdürlere, müdür yardımcılara, öğretmenlere, müfettişlere göre anlamlı farklar görülmektedir. İlköğretim okulu müdürleri yeterlik maddelerinin tamamının ortalamasına göre kendilerini “tamamen”, müdür yardımcıları “tamamen”, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler, “büyük ölçüde”, ilköğretim müfettişleri ise okulu müdürlerini “orta” düzeyde yeterli görmektedirler.

Bu çalışmalar haricinde; okul yöneticilerinin ders denetim görevlerini incelemek amacıyla başka çalışmalar da yapılmıştır.

Yılmaz (2009), Çağcıl denetim yaklaşımları, denetim ve değerlendirmenin değişen içeriği, okul yöneticilerin rol ve görevlerindeki değişimler, Türk Eğitim sisteminde denetmen, okul ve öğretmen sayısındaki dengesizlikler bir arada değerlendirildiğinde okul müdürlerinin yapacakları denetim etkinlikleri çok önemlidir.

Fıncıoğulları Bige (2014) İstanbul ili Şişli ilçesinde çalışan ilköğretim öğretmenlerinin İlköğretim okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini kendi geliştirdiği bir ölçek yardımıyla topladığı çalışmasında ortaya konulan sonuçlar şu şekildedir:

- 1.İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin öğretmen görüşleri üç boyutta da "olumlu" düzeydedir.
- 2.İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, öğretmenlerin meslekteki toplam hizmet yıllarına göre ölçeğin üç boyutunda da anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- 3.İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- 4.İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, öğretmenlerin en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- 5.İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin branşına göre planlama boyutunda bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında okul müdürünün branşı “sınıf öğretmenliği” olan öğretmenlerin görüşleri, okul müdürlerinin branşı “sosyal dersleri”nden biri olan öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumludur.
- 6.Okul müdürlerinin ders denetimleri için ayırdıkları süreye göre ilkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin üç boyutta da anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.
- 7.Öğretmenlerin denetimden beklentileri önem durumuna göre şu şekilde sıralanmıştır: Rehberlik, materyal eksiklerinin tamamlanması, mesleki eksiklerin belirlenmesi, ödül-takdir, dönüt ve eğitimin niteliğinin artması.

Yeşil ve Kış'ın (2015), elli iki öğretmenle yaptıkları görüşmelerden elde ettikleri ifadelerle göre; Müdürün ders denetimine ilişkin öğretmene katkı noktasında, öğretmenlerin ders denetimlerinin kendilerine katkısının olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Ders denetimlerinin en fazla katkısının ise öğretmenlerin eksiklerini görmesi yönünde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenler ders denetimlerini müdürün yapmasını istemektedirler.

Altun, Şanlı ve Tan (2015), Malatya ilinde görev yapan 15 maarif müfettişinden açık uçlu sorularla elde ettikleri görüşlere göre; Maarif müfettişlerinin, okul müdürlerinin ders denetimi konusunda yeterli olup olmadıkları ile ilgili görüşleri incelendiğinde; katılımcıların hepsinin belirttikleri iki önemli kod dikkat çekmektedir. Bu kodlar okul

müdürlerinin “Denetim görevini yerine getirmede yetersiz” (%100) oldukları ile “Yeterli bilgiye sahip değil” (%100) kodları olmuştur.

Okul yöneticilerinin ders denetimini yapması ile ilgili yapılan araştırmalardan elde edilen sonuç ve önerilere göre okul müdürlerinin diğer işlerin yoğunluğundan denetime yeterli zaman ayırmamasına rağmen ders denetiminin okul müdürü tarafından yapılması gerektiği görüşü daha baskın olup, yeterlilikleri konusunda aynı çoğunlukta değildir. Okul müdürü tarafından yapılan denetim sonucunda geri bildirim alındığını, öğretmenlerin eksiklerini daha iyi gördükleri, denetimin daha rahat geçirdikleri gözlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulanması ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerini belirlemeyi amaçlayan tarama modelinde bir çalışmadır.

Tarama modeli, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara (Büyüköztürk, 2012) denir. Bu çalışmada katılımcı konumundaki öğretmenlerin kendilerini denetleme görevi verilen okul müdürlerinin ders denetimleri hakkındaki görüşleri saptanmak istenmiştir ve bu görüşleri belirlemek için en uygun desenlerden biri olan tarama modellerinde sık kullanılan teknik ankettir. Anket, aynı sayı grubunun katılımcılara e-posta, mektup, telefon ya da bizzat gibi farklı yollar ile sorulmasıdır (Büyüköztürk,2012).

Erdoğan'a (1998) göre tarama modelinin kullanılış amaçları şunlardır:

- Herhangi bir fenomen hakkında bu fenomeni tanımlayan somut ve delillere dayanan bilgiler toplamak,
- Sorunları belirlemek,
- Var olan koşulları belirlemek,
- Belli koşulları yasallaştırmak (meşrulaştırmak)
- Karşılaştırma ve değerlendirmeler yapmak,
- Başkalarının benzer durumlar da ne yaptıklarını incelemek, böylece deneyimlenerek uygun politika ve plan saptamak,
- Belli grupların tercihlerini belirlemek ve bunlara uygun siyasal, sosyal, kültürel propagandalarla topluma erişebilmektir.

3.2.Evren

Araştırma tasarımının en önemli aşamalarından biri, incelenen konuya uygun olan veri toplama kaynağının belirlenmesidir. Bir çalışmada bilgi sağlamak üzere üzerinde gözlem yapılacak birey ve objelerin tümü evreni meydana getirir. Bir başka deyişle evren,

betimlenmiş, tanımlanmış araştırma birimi ya da birimleridir. Evren, bir araştırmada verilerin kaynağıdır. Evreni belirleyen, araştırmanın betimleyici özelliğidir. (Erdoğan, 2007; akt. Aziz, 2010). Araştırma sonuçlarının genellediği, araştırma kapsamı içerisinde yer alan ortak özelliklere sahip birimler bütünü “evren” -ana kütle, yığın, toplum- olarak tanımlanabilir (Karasar, 2005; Ural ve Kılıç, 2011).

Araştırmanın çalışmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Acıpayam ilçesindeki ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim okulları yönetici ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Acıpayam ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü’nden elde edilen verilere göre ilçe sınırları içerisinde 25 ilkokul, 23 ortaokul ve 10 lise bulunmaktadır. Çalışma evrenini, bu 58 okulda görev yapmakta olan 803 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir (Karasar, 2005).

Araştırmada, evren ulaşılabilir olmadığından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırma, Acıpayam ilçesinde bulunan 9 ilkokul, 7 ortaokul ve 4 lisede görev yapan 387 öğretmen ve yönetici ile görüşülmüştür. Bunlardan araştırmaya gönüllü ve istekli olarak katılmayı kabul eden 246 öğretmen ve yönetici anketleri cevaplandırmıştır. Ancak 26 adet anket, sonuna kadar cevaplanmadığı, uç değerler olduğu ve gerçeği yansıtmayan bir yaklaşımla cevaplandığı izlenimi bıraktığı için analiz aşamasında çalışmadan çıkarılmıştır. Sonuçta, araştırmanın örneklemine 220 öğretmen ve yönetici oluşturmuştur.

3.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanan Öğretmen Denetim Rehberi’nde yer verilen “*Öğretmen Değerlendirme Form*”undan (EK 3) yararlanılarak Fırıncioğulları Bige (2014) tarafından geliştirilen veri toplama aracı kullanılmıştır (EK-2). Veri toplama aracın da her üç boyut için hem Cronbach - alpha hem de Sperman - Brown iki yarı test güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik testi sonucunda birinci faktörün (planlama) Cronbach - alpha katsayısı. 93 ($p<.001$), ikinci faktörün Cronbach - alpha katsayısı. 96 ($p<.001$), üçüncü faktörün Cronbach - alpha

katsayısı ise. 97 ($p<.001$) olarak bulunmuştur. Yapılan Sperman -Brown İki Yarı Test güvenilirliği sonuçlarına göre ise, birinci faktörün güvenilirlik katsayısı. 91, ikinci faktörün Sperman - Brown İki Yarı Test güvenilirliği katsayısı. 95 ve üçüncü faktörün pearman - Brown İki Yarı Test güvenilirliği katsayısı. 94 ($p<.001$) olarak bulunmuştur.

Öğretmen Denetim Rehberi'nde yer verilen bu değerlendirme formunda öğretmenin sergilemesi beklenen özellikler planlama, sınıf içi iletişim ve yönetim olmak üzere üç boyutta 42 maddede ele alınmıştır.

Araştırmada geliştirilen veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğretmenlerin kişisel özelliklerinin sorulduğu dokuz soru ve denetimden beklentilerinin önem sırasına göre yazılmasının istendiği bir açık uçlu sorudan; ikinci bölüm ise okul müdürlerinin ders denetimlerinin yönetici ve öğretmen görüşlerine göre belirlenmesini sağlayacak 42 maddeden oluşturulmuş Likert tipi dereceleme ölçeğidir. 42 madde aslında, "Öğretmen Değerlendirme Formu"nda (EK 3) müdürlerin ve denetçilerin göz önünde bulundurması gereken maddelerdir. Okul müdürlerinin ders denetimlerinde göz önünde bulundurması gereken göstergelerin olduğu bu değerlendirme formunda maddeler ölçeğe alınırken, sorular müdürün gözünden öğretmenin yerine getirdiği davranışlar olarak düzenlenmiştir. Yapılan faktör analizleri ile alt faktörleri meydana getiren 42 maddeye verilen yanıtlar analiz edilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin bu maddeler hakkındaki görüşlerine; 1: Tamamen Katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Biraz Katılıyorum, 4: Katılmıyorum, 5: Hiç Katılmıyorum anlamına gelen Rensis Likert tarafından geliştirilen beşli Likert tipi dereceleme ölçeği formu kullanılarak ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı, örneklem seçilen okullarda uygulanmadan önce Denizli İl Milli müdürlüğünden yazılı izin (EK 1) alınmıştır. Anketler Acıpayam ilçesindeki 6 okulöncesi, 9 ilkokul, 7 ortaokul ve 4 ortaöğretimde görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenlerden toplanmıştır. Buna göre veriler, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Acıpayam ilçesinde bulunan okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 220 öğretmenden toplanmıştır.

Verilerin analizinde SSPS 20 paket programından faydalanarak aritmetik ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki farklıları belirlemek için ise t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen veriler katılımcılara ait kişisel bilgiler, planlama, sınıf içi etkinlikler ve sınıf yönetimi olmak üzere dört boyutta verilmiştir.

4.1. Kişisel Bilgiler

Tablo 4.1 'de katılımcıların kişisel bilgileri ve denetim süresine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.1

Katılımcıların Kişisel Bilgileri ve Denetim Süresine İlişkin Görüşleri

		n	%
Hizmet yılı	0-5	30	13,6
	5-10	46	20,9
	10-15	41	18,6
	15-20	44	20,0
	20-25	18	8,2
	25 ve fazlası	41	18,6
Cinsiyet	Kadın	95	43,2
	Erkek	125	56,8
	Öğretmen Okulu	3	1,4
	Diğer	26	11,8
Mezun Olduğu okul türü	Eğitim Enstitüsü	19	8,6
	Yüksek Öğretmen Okulu	2	,9
	Eğitim Fakültesi	135	61,4
	Açık Öğretim Lisans Tamamlama	13	5,9
	Fen Edebiyat Fakültesi	14	6,4
	İlahiyat Fakültesi	8	3,6
	Okul Öncesi	8	3,6
	Sınıf Öğretmeni	53	24,1
	Rehber Öğretmeni	3	1,4
	Türkçe	22	10,0
	Matematik	17	7,7
	Fen Bilimleri	15	6,8
	Sosyal Bilgiler	9	4,1
	İngilizce	24	10,9
Mezun olduğu bölüm (branş)	Müzik	5	2,3
	Beden Eğitimi	15	6,8
	Zihinsel Engelliler	1	,5
	Görsel Sanatlar	5	2,3
	Almanca	1	,5
	Türk Dili ve Edebiyatı	8	3,6
	Coğrafya	6	2,7
	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	5	2,3
	Tarih	3	1,4
	Meslek Dersleri	5	2,3
	Diğer	15	6,8

Çalıştığı okul türü	İlkokul	58	26,4
	Ortaokul	106	48,2
	Lise	56	25,5
	Hiç	1	,5
Müdür denetim süresi	Bir ders saatinden az	37	16,8
	Bir ders saati	68	30,9
	79 dk. az	33	15,0
	İki ders saati	62	28,2
	İki ders saatinden fazla	19	8,6

Tablo 4,1' e göre katılımcıların %13,6'sı 0-5 yıl; %20'si 5-10 yıl; %18,6'sı 10-15 yıl; %20'si 15-20 yıl; % 8,2'si 20-25 yıl; % 18,6'sı 25 yıl ve üzeri hizmet yılına sahiptir. Katılımcıların %43,2'si bayan; %56,8'si erkektir. Katılımcıların mezun olduğu bölüm açısından, % 1,4.'ü öğretmen okulundan, % 8,9'sı eğitim Enstitüsü'nden, % 9'u yüksek öğretmen Okulundan, % 61,4'ü eğitim fakültesinden, % 5,9'u açık öğretim lisans tamamlamadan, % 6,4'ü Fen Edebiyat Fakültesinden, % 3,6'sı İlahiyat Fakültesinden mezun olmuştur ve % 11,8'i diğer seçeneğini işaretlemiştir. Ankete katılan öğretmenlerin branş dağılımına bakıldığında % 3,6'sı okul öncesi, % 24,1'i sınıf öğretmeni, % 1,4'ü rehber öğretmeni, % 10'u Türkçe, % 7,7'si matematik, % 6,8'i fen bilimleri, % 4,1'i sosyal bilgiler, % 10,9'u İngilizce, % 2,3'ü müzik, % 6,8'i beden eğitimi, % 5'i zihinsel engelliler, % 2,3'ü görsel sanatlar, % 5'i Almanca, % 3,6'sı Türk Dili ve Edebiyatı, % 2,7'si Coğrafya, % 2,3'ü dikap, t% 1,4'ü Tarih, % 2,3'ü meslek dersleri ve % 6,8'i diğer branşlara sahip olduğu görülmektedir. Ankete katılan müdürlerin branşlarına bakıldığında ise % 34,5'i sınıf öğretmeni, % 1,4'ü Türkçe, % 7,7'si fen bilimleri,% 17,3'ü sosyal bilgiler, % 11,8'i beden eğitimi, % 5,5'i Türk Dili ve Edebiyatı, % 7,3'ü tarih, % 5,9'u fizik 13 ve % 8,6'sı diğer branşta olduğu gözlenmiştir. Çalıştığı okullara bakıldığında % 26,4'ü ilkokul, % 48,2'si ortaokul ve % 25,5'i lisede çalışmaktadır. Müdürlerin denetim süresi ile ilgili olarak katılımcıların % 16,8'i bir ders saatinden az, % 30,9'u bir ders saati, % 15'i 79 dakikadan az, % 28,2'si iki ders saati, % 8,6'sı iki ders saatinden fazla ve % 5'i hiç ders denetimi yapmadığını belirtmişlerdir.

4.2. Planlama İle İlgili Bulgular

4.2.1. Planlama İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4. 2.'de katılımcıların meslekteki hizmet yılına göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2

Planlama İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p
	0-5	30	3,23	,28	
	5-10	46	3,22	,40	
	10-15	41	3,35	,410	
Planlama	15-20	44	3,32	,434	1,660
	20-25	18	3,47	,433	,146
	25 ve fazlası	41	3,23	,352	
	Toplam	220	3,29	,394	

Tablo 4.2' ye göre katılımcıların hizmet yılı ile ilgili planlamaya ilişkin ortalamaları 0-5 yıl arası 3.23; 5-10 yıl arası 3.22; 10-15 yıl arası hizmeti olanların 3.35; 15-20 yıl arası hizmeti olanların 3.32; 20-25 yıl hizmeti olanların 3.47; 25 yıl ve fazla hizmeti olanların 3.29'dır. Planlamayla ilgili genel olarak bakıldığında katılımcıların buradaki maddelere orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Planlama ve hizmet yılına ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $p= ,146$ 'dır. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre planlama ve hizmet yılı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.2.2. Planlama İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.3' de Katılımcıların cinsiyet durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla T test sonucu verilmiştir.

Tablo 4.3

Planlama İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Ortalama ve T Test Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	P
Planlama	Kadın	95	3,22	,29	12,416	,031
	Erkek	125	3,34	,45		

Tablo 4.3' e göre katılımcıların cinsiyete göre planlama boyutuna ilişkin ortalamaları kadın 3,22, erkek 3,34'tir. Planlama ve cinsiyete göre anlamlılık düzeyine

bakıldığında $p= ,031$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre planlama ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır. Erkeklerin katılım düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.3. Planlama İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.4'de katılımcıların mezun oldukları bölüme göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek planlamaya ilişkin ortalamaları verilmiştir.

Tablo 4.4

Planlama İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Ortalamaları

	n	\bar{X}	ss	F	p
Öğretmen Okulu	3	3,23	,11		
Eğitim Enstitüsü	19	3,20	,32		
Yüksek Öğretmen Okulu	2	4,20	,00		
Eğitim Fakültesi	135	3,25	,34		
Açık Öğretim Lisans Tamamlama	13	3,13	,39	3,387	,002
Fen Edebiyat Fakültesi	14	3,47	,61		
İlahiyat Fakültesi	8	3,47	,60		
Diğer	26	3,41	,33		
Total	220	3,29	,39		

Tablo 4.4' e göre katılımcıların mezun oldukları okul ile ilgili planlamaya ilişkin ortalamaları; öğretmen okulu 3,23, eğitim enstitüsü 3,20, yüksek öğretmen okulu 4,20, eğitim fakültesi 3,25, açık öğretim lisans tamamlama 3,13, fen edebiyat fakültesi 3,47, ilahiyat fakültesi 3,47 ve diğer 3,4'dir.

Katılımcıların mezun oldukları okul ile planlamaya ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $p= ,002$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre planlama ve mezun oldukları okul arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.2.4. Planlama İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Tablo 4.5' de branş durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.5

Katılımcıların Planlama Boyutu İle Branş Durumuna Göre Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p	
Planlama	Sınıf Öğretmeni	76	3,20	,33	2,370	,018
	Türkçe	3	3,36	,11		
	Fen Bilimleri	17	3,22	,46		
	Sosyal Bilgiler	38	3,39	,36		
	Beden Eğitimi	26	3,36	,43		
	Edebiyat	12	3,05	,12		
	Tarih	16	3,46	,55		
	Fizik	13	3,26	,35		
	Diğer	19	3,42	,42		
	Toplam	220	3,29	,39		

Tablo 4.5'e göre katılımcıların branş durumu ile planlamaya ilişkin ortalamaları; sınıf öğretmeni 3,20, Türkçe 3,36, fen bilimleri 3,22, sosyal bilgiler 3,39 beden eğitimi 3,36 edebiyat 3,0 5 tarih 3,46 fizik 3,26 diğer 3,42'dir. Katılımcıların branş durumu ile planlamaya ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $p= ,018$ 'dir. Bu,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların branş durumu ile planlama arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.2.5. Planlama İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.6' da katılımcıların çalıştığı okul türüne göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.6

Planlama İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türü İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p	
Planlama	İlkokul	58	3,29	,36	,00	,99
	Ortaokul	106	3,29	,40		
	Lise	56	3,29	,41		
	Toplam	220	3,29	,39		

Tablo 4.6' ya göre katılımcıların çalıştığı okul türü ile planlamaya ilişkin ortalamaları; ilkokul 3,29, ortaokul 3,29, lise 3,29'dur.

Katılımcıların çalıştığı okul türü ile planlamaya ilişkin anlamlılık düzeyi ne bakıldığında $p= ,997$ 'dir. Bu ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların çalıştığı okul türü ile planlama arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.2.6. Planlama İle Katılımcıların Ders Denetim Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.7' de katılımcıların ders denetim süresine göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.7

Planlama İle Katılımcıların Ders Denetim Süresi İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{x}	ss	F	p
	1	2,60	,23		
	37	3,21	,40		
	68	3,33	,42		
Planlama	33	3,24	,40	1,3	,23
	62	3,34	,34		
	19	3,27	,36		
Toplam	220	3,29	,39		

Tablo 4.7' ye göre katılımcıların denetim süresi ile planlamaya ilişkin ortalamaları; 0=2,60, bir ders saatinden az = 3,21, 40 dakika bir ders saati = 3,33, 79 dakikadan az = 3,24, 80 dakika 2 ders saati = 3,34, 80 dakikadan fazla = 3,2'dir. Buna göre katılımcıların denetim süresi ile planlamaya ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=,231$ 'dir. Bu ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların denetim süresi ile planlama arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.3. Sınıf İçi Etkinlikler Ve Öğrenciyi Yönlendirme İle İlgili Bulgular

4.3.1 Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.8'de öğretmenlerin meslekteki toplam hizmet yıllarına göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.8

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına Ait Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	P
	0-5	0	2,61	,31	
	5-10	6	2,68	,46	
	10-15	1	2,91	,45	
Sınıf içi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	15-20	4	2,85	,58	2,941
	20-25	8	3,04	,76	,014
	25 ve fazlası	1	2,76	,35	
Toplam	20	2,79	,49		

Tablo 4.8' e göre ölçeğin üç boyutunda da meslekteki toplam hizmet yılına göre öğretmen görüşleri arasında bir farklılık bulunmuştur. ($p < .05$). Tablo 12'deki bulgulara göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmenlerin görüşleri, onların meslekteki toplam hizmet yıllarına göre değişiklik göstermektedir. Bu bulgu doğrultusunda, okul müdürlerinin farklı kıdemlerdeki öğretmenleri benzer şekilde denetlemedikleri düşünülebilir.

4.3.2. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.9'da katılımcıların cinsiyet durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla T test sonucu verilmiştir.

Tablo 4.9

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Ortalama Ve T Test Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Kadın	95	2,77	,46	0,65	,616
	Erkek	125	2,80	,52		

Tablo 4.9' a göre Sınıf içi etkinlikler ve öğrencilere yönlendirme boyutuna ilişkin cinsiyete ait bulgular incelendiğinde $p = ,616$ olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur.

4.3.3. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.10'da katılımcıların mezun oldukları okul türüne göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla aşağıda ANOVA test sonucu verilmiştir.

Tablo 4.10

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Ortalama ve Anova Sonuçları

	n	x	ss	f	p
Öğretmen okulu	3	2,60	,00	2,008	0,55
Eğitim enstitüsü	19	2,81	,40		
Yüksek öğretmen okulu	2	2,55	,00	,40	
Eğitim fakültesi	135	2,76	,40		
Açık öğretim lisans tamamlama	13	2,89	,48	,89	
Fen edebiyat fakültesi	14	2,86	,89		
İlahiyat fakültesi	8	3,35	,95	,50	
Diğer	26	2,68	,50		
Toplam	220	2,79	,49		

Tablo10'a göre katılımcıların mezun oldukları türü ile ilgili sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ilişkin ortalamaları; öğretmen okulu 2,60, eğitim enstitüsü 2,81, yüksek öğretmen okulu 2,55, eğitim fakültesi 2,76, açık öğretim lisans tamamlama 2,89, fen edebiyat fakültesi 2,86, İlahiyat fakültesi 3,35 ve diğer 2,68'dir.

Katılımcıların mezun oldukları okul ile planlamaya ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $p= ,055$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre planlama ve mezun oldukları okul arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.3.4. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.11' de katılımcıların branş durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.11

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Branş Durumuna Göre Ortalama ve Anova Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p
Sınıf Öğretmeni	76	2,68	,45		
Türkçe	3	2,98	,66		
Fen Bilimleri	17	2,87	,71		
Sosyal Bilgiler	38	2,72	,37		
Sınıf içi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	26	2,82	,41	3,164	,002
Edebiyat	12	2,63	,22		
Tarih	16	3,22	,73		
Fizik	13	2,68	,39		
Diğer	19	3,02	,47		
Toplam	220	2,79	,49		

Tablo 4.11'e göre katılımcıların branş durumu ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ortalamaları, sınıf öğretmeni 2,68; Türkçe 2,98; Fen Bilimleri 2,87; sosyal bilgiler 2,72; beden eğitimi 2,82; edebiyat 2,63; tarih 3,22; fizik 2,68; diğer 3,02'dir. Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile branşlar arasındaki anlamlılık düzeyi ne bakıldığında $p= ,00$ 'dır. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile branş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.3.5. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.12’ de katılımcıların çalıştığı okul türüne göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.12

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türü İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	F	p
Sınıf içi	İlkokul	58	2,71	,437		
Etkinlikler ve	Ortaokul	106	2,79	,493	1,596	,205
Öğrenciyi	Lise	56	2,88	,553		
Yönlendirme	Toplam	220	2,79	,497		

Tablo 4.12’ye göre katılımcıların çalıştığı okul türü ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ortalamalarına bakıldığında; ilkokul 2,71; ortaokul 2,79 lise 2,88’dir. Buna göre Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile çalıştığı okul türü arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P = ,20$ ’dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile çalıştığı okul türü arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.3.6. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Denetim Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.13’de katılımcıların denetim süresine göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.13

Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme İle Katılımcıların Denetim Süresi İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	F	p
	Hiç	1	3,80	.		
	Bir ders saatinden az	37	2,85	,39		
Sınıf içi Etkinlikler	Bir ders saati	68	2,82	,55		
ve Öğrenciyi	79 dk az	33	2,79	,51	1,542	,178
Yönlendirme	İki ders saati	62	2,69	,49		
	İki ders saatinden fazla	19	2,83	,41		
	Toplam	220	2,79	,49		

Tablo 4.13’ e göre katılımcıların ders denetim süresi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ortalamalarına bakıldığında bir ders saatinden az 2,85; 40

dakikadan 1 ders saati 2,82; 79 dakikadan az 2,79; 80 dakika iki ders saati 2,69; 80 dakikadan fazla 2,83'tür. Buna göre Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların ders denetim süresi arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=,178$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme ile katılımcıların ders denetim süresi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.4. Sınıf Yönetimi Ve İletişim İle İlgili Bulgular

4.4.1. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.14'de katılımcıların meslekteki hizmet yılına göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.14

Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Meslekteki Hizmet Yılına Ait Ortalama ve Anova Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p
0-5	0	3,99	,58		
5-10	6	3,86	,88		
10-15	1	3,69	,80		
Sınıf yönetimi ve İletişim 15-20	4	3,86	,73	1,07	,37
20-25	8	4,13	,61		
25 ve fazlası	1	3,81	,73		
Toplam	20	3,86	,75		

Tablo 4.14'e göre katılımcıların hizmet yılı ile sınıf yönetimi arasındaki ortalamaları, 0-5 =3,99; 5-10=3,86; 10-15=3,69; 15-20=3,86; 20-25=4,13; 25 ve fazlası=3,81'dir. Buna göre katılımcıların hizmet yılı ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=,375$ 'tir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre sınıf yönetimi ile katılımcıların hizmet yılı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.4.2. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.15'de katılımcıların cinsiyet durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.15

Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Ortalama ve T Test Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Sınıf yönetimi ve İletişim	Kadın	95	3,9	,74	.59	,53
	Erkek	125	3,83	,76		

Tablo 4.15'e göre katılımcıların cinsiyeti ile sınıf yönetimi ve iletişimi ortalamalarına bakıldığında kadın 3,90; erkek 3,83'tür. Buna göre katılımcıların cinsiyeti ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasındaki anlamlılık düzeyi ne bakıldığında $P= ,5$ 'tür. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların cinsiyetiyle sınıf yönetimi ve iletişimi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.4.3. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.16' da katılımcıların mezun oldukları bölüm durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla ortalamaları verilmiştir.

Tablo 4.16

Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Ortalama Sonucu ve Anova Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	f	p
Öğretmen okulu	3	4,00	,00	2,975	,005
Eğitim enstitüsü	19	3,40	,72		
Yüksek öğretmen okulu	2	4,00	,00		
Eğitim fakültesi	135	3,9	,65		
Açık öğretim lisans tamamlama	13	3,24	1,19		
Fen edebiyat fakültesi	14	3,98	,72		
İlahiyat fakültesi	8	3,88	1,22		
Diğer	26	3,82	,72		
Total	220	3,86	,75		

Tablo 16'ya göre katılımcıların mezun oldukları türü ile sınıf yönetimi ve iletişimine ilişkin ortalamaları; öğretmen okulu 4,00, eğitim enstitüsü 3,40, yüksek öğretmen okulu 4,00, eğitim fakültesi 3,90, açık öğretim lisans tamamlama 3,24, fen edebiyat fakültesi 3,98, İlahiyat fakültesi 3,88 ve diğer 3,82'dir.

Katılımcıların mezun oldukları okul ile sınıf yönetimi ve iletişimine ilişkin anlamlılık düzeyine bakıldığında $p= ,005$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre planlama ve mezun oldukları okul arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.4.4. Sınıf Yönetimi ve İletişim İle Katılımcıların Branş Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.17’de katılımcıların branş durumuna göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.17

Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Branş Durumuna Göre Ortalama ve Anova Sonuçları

	N	\bar{X}	ss	F	p
Sınıf Öğretmeni	76	3,74	,91		
Türkçe	3	3,63	,62		
Fen Bilimleri	17	3,95	,81		
Sosyal Bilgiler	38	3,95	,53		
Sınıf yönetimi ve İletişim	26	4,15	,50	2,145	,033
Beden Eğitimi	12	4,07	,36		
Edebiyat	16	4,16	,60		
Tarih	13	3,74	,92		
Fizik	19	3,43	,67		
Diğer	220	3,86	,75		
Toplam					

Tablo 4.17’ye göre katılımcıların branş durumu ile sınıf yönetimi ve iletişimi ortalamalarına bakıldığında sınıf öğretmeni 3,74 Türkçe 3,63; Fen Bilimleri 3,95; sosyal bilgiler 3,95; beden eğitimi 4,15; edebiyat 4,07; tarih 4,16; fizik 3,74; diğer 3,43’tür. Buna göre katılımcıların branş durumu ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P= ,03$ ’tür. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların branş durumu ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.4.5. Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.18’de katılımcıların çalıştığı okul türüne göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.18

Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Çalıştığı Okul Türü İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

	n	\bar{X}	ss	F	p
Sınıf yönetimi ve İletişim	58	3,76	,75		
İlkokul	106	3,89	,80	,792	,454
Ortaokul	56	3,92	,66		
Lise	220	3,86	,75		
Toplam					

Tablo 4.18’ e göre katılımcıların çalıştığı okul türü ile sınıf yönetimi ve iletişimi ortalamalarına bakıldığında ilkokul 3,76; ortaokul 3,89; lise 3,92’dir. Buna göre

katılımcıların çalıştığı okul türü ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=,45$ 'dir. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların çalıştığı okul türü ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

4.4.6. Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Ders Denetim Süresi İle İlgili Görüşler Hakkındaki Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.19'da katılımcıların ders denetim süresine göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerini belirtilmiştir.

Tablo 4.19

Sınıf Yönetimi ve İletişimi İle Katılımcıların Ders Denetim Süresi İle İlgili Görüşleri İle İlgili Ortalama ve ANOVA Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	F	n
Sınıf yönetimi ve İletişim	Hiç	1	1,00	.	4,686	,000
	Bir ders saatinden az	37	3,63	,58		
	Bir ders saati	68	3,83	,84		
	79 dk az	33	3,87	,70		
	İki ders saati	62	4,03	,62		
	İki ders saatinden fazla	19	4,00	,85		
	Toplam	220	3,86	,75		

Tablo 4.19' ya göre katılımcıların ders denetim süresi ile sınıf yönetimi ve iletişimi ortalamalarına bakıldığında 0= 1,00; 1 ders saatinden az= 3,63; 40 dakika bir ders saati= 3,83; 79 dakikadan az= 3,87; 80 dakika 2 ders saati= 4,03; 80 dakikadan fazla 4,00'dır. Buna göre katılımcıların ders denetim süresi ile sınıf yönetimi ve iletişimi ve iletişimi arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=,00$ 'dır. Buna göre ,05 anlamlılık düzeyine göre katılımcıların ders denetim süresi ile sınıf yönetimi ve iletişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma verilerinin analizi ile elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler üzerinde durulmaktadır.

5.1. Tartışma

Okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili olarak yapılan araştırmalar (Yılmaz,2009; Yeşil ve Kış, 2015; Ergen ve Eşiyok, 2017) neticesinde öğretmenlerin denetim sırasında daha rahat, denetçi ile denetlenen personelin arasındaki iletişimin daha sağlıklı olduğu, öğretmenlerin denetim sonrasında olumlu ya da olumsuz dönütler aldığı, bunun okulun amaç ve hedefleri doğrultusunda işleyişin aksamadan daha akıcı olduğu; ancak okul müdürünün, denetlenen öğretmen ile sürekli aynı ortamda bulunması, müdürün, denetim konusunda yeterli donanımının olmaması, okul işlerinin yoğun olması, denetime yeteri kadar zaman ayıramaması ve objektiflik kriterlerine tam yerine getirememesi okul müdürün denetim sırasında karşılaştığı olumsuzluklardır.

5.2. Sonuç

Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesine odaklanılan bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle ortaya konulan sonuçlar şu şekildedir:

1. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, “Sınıf içi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme” hariç meslekteki toplam hizmet yıllarına göre diğer iki boyutta anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
2. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermezken, planlama boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir.
3. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, öğretmenlerin en son mezun oldukları bölüme göre planlama boyutunda bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.
4. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, okul müdürlerinin branşına göre üç boyutta da anlamlı bir farklılık göstermektedir.

5. Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, katılımcıların çalıştığı okul türüne göre ölçeğin üç boyutunda da anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
6. Okul müdürlerinin ders denetimleri için ayırdıkları süreye göre, okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, planlama ve sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda anlamlı bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişim boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.

5.3. neriler

Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili katılımcı görüşleri, planlama boyutunda cinsiyet değişkeninde, brana göre her üç boyutta, en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında ve okul müdürlerinin ders denetimleri için ayırdıkları süreye göre, sınıf yönetimi ve iletişim boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Diğer araştırmalarda ortaya çıkan farklılıklar yapılacak nitel bir çalışmalarla daha derinlemesine incelenebilir.

Araştırma sonuçlarından biri de okul denetim sresinin standarttan uzak ve denetleyen kişiye bağlı olduğu görülmüştür. Objektif, daha nesnel, tarafsız bir denetim için araştırmacılar standart bir form ya da ölçek geliştirebilir. Okul müdürlerine yönelik ders denetimi uygulama süreciyle ilgili seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akçay, C. ve Başar, M.A. (2004). İlköğretim okul müdürlerinin yönetsel görevlere ayırdıkları zaman ve bunları önemli görme dereceleri. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 38; 170-197.
- Altun, M. , Şanlı, Ö. , ve Tan, Ç. (2015), Maarif müfettişlerinin, okul müdürlerinin denetmenlik görevleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 79-96.
- Aziz, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başaran.(2000). *Yönetim (3.Baskı)*. Ankara. Feryal Matbaası.
- Baykul, Y. (1999). *İstatistik metotlar ve uygulamalar (3. Baskı)*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E. Karadeniz, Ş. ve Gürel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Çetin, M. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürlerinin yaptığı denetimin öğretmenlerin mesleki gelişim ve yeterliliklerine etkisi. *Kongre Bildiri Kitapçığı, IV. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, Muğla, 37-42.
- Erdem, A. R. (2006). Öğretimin denetiminde yeni bakış açısı: sürekli geliştirme temeline dayalı öğretimin denetimi. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16) , 275-294.
- Ergen, H. ve Eşiyok, İ.(2017). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Yapmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi* , 3(1).
- Fırıncioğulları Bige, E.(2014). İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri. Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 358509)
- Göktaş, A. (2008). İlköğretim okulu müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin ders denetimine ilişkin yeterliklerinin sınıf öğretmenlerince değerlendirilmesi (Kırıkkale il örneği). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 261324)
- Gündüz, Y.(2012). Eğitim örgütlerinde denetimin gerekliliği: kuramsal bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Kütahya, 34, 1-6.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayıkçı, C. Cantürk, G. Ve Yılmaz, O.(2014). Okul Müdürlerinin Kliniksel Denetime İlişkin Genel Algı ve Değerlendirmeler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*.20(20), 217-249.
- Kunduz, E. (2007) İlköğretim müfettişlerinin çağdaş eğitim denetimi ilkelerine ve kliniksel denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları. Yıldız Teknik Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 219339)
- Kurt, S. (2009). İlköğretim kurumlarındaki yöneticilerin denetleme faaliyetlerine ilişkin yönetici görüşlerinin değerlendirilmesinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans dönem projesi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- MEB, (2001). İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik Ve Teftiş Yönergesi, *Tebliğler Dergisi*, 2521.
- MEB (2005). İlköğretimde Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- MEB (2011). Öğretmen Denetim Rehberi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Yayını.
- MEB, (2014). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, T.C. Resmi Gazete 29072, 26 Temmuz 2014.
- MEB, (2016).İlkokul/Ortaokul Rehberlik ve Denetim Rehberi. Ankara.
- Memduhoğlu, H. B. (2011). Çağdaş Eğitim Denetimi Modeli Olarak Öğretimsel Denetimin Türk Eğitim Sisteminde Uygulanabilirliği. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*. 5(1), 134-135. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Özmen, F. ve Batmaz, C. (2004). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri: cinsiyet ve yaş değişkenine göre öğretmen görüşleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Özmen, F. Güngör, A. (2008). Eğitim denetimde etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15) , 137-155.

Özmen, F. ve Batmaz, C. (2006). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri: hizmet yılı ve görev türü değişkenine göre öğretmen görüşleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 102-120.

Öztürk, Ş. (2009). İlköğretim okullarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin müfettiş ve okul müdürü görüşleri (Kütahya İli Örneği). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 253516)

Seçen, A. (2010). İlköğretim okullarındaki denetim uygulamalarının değerlendirilmesi. Ankara: MEB.

Taymaz, H.(2015). Eğitim Sisteminde Teftiş(11.Baskı). Ankara: Pegem Akademi

Uluğ, F. (2013). Eğitim denetiminde yapısal dönüşüm ve bütünlük arayışı. <http://www.temsen.org.tr/nereye-kadar-180-is-gunu/> adresinden elde edildi.

Ünal, A. ve Şentürk, R. (2011). İlköğretim okul müdürlerinin ders denetimi uygulamaları. https://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=125145 adresinden elde edildi.

Yeşil, D. ve Kış, A. (2015).Okul Müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3).

Yıldırım, N. (2009). Denetim sürecinde ilköğretim okul müdürlerinin değerlendirilme formu üzerine değerlendirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 199-212.

Yılmaz, K. (2009). Okul müdürlerinin denetim görevi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Malatya, 10(1), 19-35.

EKLER

EK 1: Veri Toplama Aracı İle İlgili İzin Yazısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 16605029/44/6167223
Konu : Anket İzni

03/05/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 24/04/2017 tarih ve 8513 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (İ.Ö) Programı Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yıldırım YILMAZ " Okul Müdürleri Tarafından Ders Denetimi Yapılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Nelerdir ? " konulu tez çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anketi İlgi yazı gereği İlimiz Acıpayam İlçesinde bulunan okullarda görev yapan okul müdürü ve öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaatlar ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının "Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2016/2017 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulamaları Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Mahmut OĞUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
03/05/2017
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza ile
Aş ile Aynıdır
13.05.2017/2017

Mahmut TUR
Memur

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Sırapıklar Mah. Saltak Cad. No: 76 20100/DENİZLİ
Elektronik Ağ : <http://denizli.meb.gov.tr>
e-posta: strateji20@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin : Sefa GELMİŞ -ŞEF
Telefon : (0 258) 265 55 54 dahili 109-106
Belgegeçer : (0 258) 265 01 69

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a38c-292d-37dd-9a08-255d kodu ile teyit edilebilir.

EK 2 : Yönetici ve Öğretmenlere Uygulanan Veri Toplama Aracı

Değerli Meslektaşım,

Bu anket formu “Okul müdürleri tarafından ders denetimi yapılmasına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri nelerdir?” konulu Yüksek Lisans Dönem Projesi için gerekli olan verileri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Okul müdürleri tarafından ders denetimi yapılması ile ilgili görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz cevaplar araştırmanın dışında kullanılmayacak, bilgileriniz paylaşılmayacaktır.

Ankete katılımınız için teşekkür eder iyi çalışmalar dilerim.

Yıldırım YILMAZ
Pamukkale Üniversitesi
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
Yüksek Lisans Öğrencisi
Telefon:505 689 59 19 -E Posta: yildirimyilmaz@live.com

ÖĞRETMENLER İÇİN UYGULANACAK

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1-Meslekteki toplam hizmet yılınız.

0-5 5-10 10-15 15-20 20-25 25 ve daha fazla

2-Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

3-Branşınız.....4. Okul müdürünüzün branşı.....

5-En son mezun olduğunuz okul

Öğretmen Okulu Eğitim Enstitüsü Yüksek Öğretmen
 Okulu Eğitim Fakültesi Açıköğretim Önlisans Açıköğretim Lisans Tamamlama
 Fen Edebiyat Fakültesi İlahiyat Fakültesi Diğer(yazınız)

6-Eğitim yönetimi ya da denetimi alanında lisans üstü eğitimi aldınız mı? Evet Hayır

7-Eğitim yönetimi ya da denetimi alanı dışında herhangi bir alanda lisans üstü eğitim aldınız mı?

Evet Hayır

8- Çalıştığınız okul

9-Ders denetimi için müdürünüz size bir öğretim yılında yaklaşık olarak iki dönemde ne kadar süre ayırmaktadır? dakika

a- Sizce bu süre yeterli mi

b- Sizce ne kadar süre ayrılmalı

10-Denetim sonucunda denetimden elde etmeyi umduğunuz beklentilerinizi önem sırasına göre yazınız

a-.....

b-.....

c-.....

	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Biraz Katılıyor	Katılmıyor	Hiç Katılmıyor
1. Okul müdürüm zamanı etkin kullanacak şekilde dersi planlayıp planlamadığımı denetler.					
2. Okul müdürüm plan ve uygulamaların Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkelerini yansıtır yansıtmadığımı denetlemez.					
3. Okul müdürüm ders planını öğrenciyi merkeze alan bir şekilde hazırlayıp hazırlamadığı mı denetler.					
4. Okul müdürüm ders planı hazırlarken bireysel farklılıkları dikkate alıp almadığımı denetlemez.					
5. Okul müdürüm ders planında amaç ve kazanımları belirtip belirtmediğimi denetler.					
6. Okul müdürüm ders planında amaca uygun yöntem ve teknikleri belirtip belirtmediğimi denetler.					
7.Okul müdürüm ders planında amaca uygun etkinlikler planlayıp planlamadığımı denetlemez.					
8.Okul müdürüm ders planında kullanacağım kaynak ve materyalleri belirtip belirtmediğimi denetler.					
9.Okul müdürüm ders planında bilgi ve iletişim teknolojilerini nasıl kullanacağımı yer verip vermediğimi denetlemez.					
10.Okul müdürüm ders planında vereceğim ödevleri yazıp yazmadığımı denetler.					
11.Okul müdürüm öğretim ortamının temizliği ve havalandırılması için gerekli önlemleri alıp almadığımı denetler.					
12. Okul müdürüm öğrenme ortamının fiziksel koşullarını ısı ışık ses durumu ve benzeri öğrenmeyi destekleyecek biçimde düzenleyip düzenlemediğimi denetler.					
13.Okul müdürüm öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun materyal kaynak ve etkinlik seçmede öğrencilerin özelliklerini dikkate alıp almadığımı denetlemez.					
14. Okul müdürüm ders araç gereçlerini kullanıma hazır halde tutup tutmadığımı denetler.					
15. Okul müdürüm bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin derse yansıtır yansıtmadığımı denetlemez.					
16. Okul müdürüm teknoloji kaynaklarının etkili kullanılması konusunda öğrencilere model olup olmadığımı ve bunları onlara öğretip öğretmediğimi denetler.					
17. Okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler.					
18. Okul müdürüm öğrencileri etkin bir şekilde dinleyip dinlemediğimi denetlemez.					
19.Okul müdürüm öğrenciler sorulara farklı cevaplar verdiğinde olumlu tepki verip vermediğimi denetler.					
20. Okul müdürüm öğrencinin kendini ifade edebileceği fırsatlar sunup sunmadığımı denetlemez.					
21. Okul müdürüm konuşmalarında ve davranışlarında saygı öğelerine yer verip vermediğimi denetler.					
22. Okul müdürüm öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için yönlendirmeler yapıp yapmadığımı denetlemez.					
23. Okul müdürüm tüm öğrencilerin planlı ve amaçlı çalışmalarını sağlayıp sağlamadığımı denetlemez.					
24. Okul müdürüm öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymaları için doğru strateji kullanıp kullanmadığımı denetler.					
25. Okul müdürüm özel alan öğretim programının amaç ilke ve yaklaşımlarını plan ve uygulamalarıma yansıtır yansıtmadığımı denetler.					
26. Okul müdürüm özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencilere kazandırıp kazandırmadığımı denetlemez					
27. Okul müdürüm özel alana ilişkin kuram, ilke ve kavramları öğrencilerinin anlayacağı biçimde aktarıp aktarmadığımı denetler.					
28. Okul müdürüm özel alan öğretim programlarına ilişkin gelişmeleri derslerime yansıtır yansıtmadığımı (felsefe, kuram, yaklaşım ...) denetlemez.					
29. Okul müdürüm öğrencilerin dikkatini çekerek onları motive edip etmediğimi denetler.					

30. Okul müdürüm konunun anlaşılması için önkoşul, bilgi, beceri ve/veya değerlere öğrencilerin ne kadar sahip olduklarını yoklayıp yoklamadığımı denetlemez.					
31. Okul müdürüm ders içeriğini, konuların özelliklerine göre aşamalı bir şekilde sıralayıp sıralamadığımı denetler.					
32. Okul müdürüm derste işlenen konuyu daha önceki konularla ilişkilendirip ilişkilendirmediğimi denetlemez.					
33. Okul müdürüm farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirip cesaretlendirmedığımı denetler.					
34. Okul müdürüm üst düzey düşünme becerilerini teşvik eden sorgulama tekniklerini kullanıp kullanmadığımı denetlemez.					
35. Okul müdürüm öğrencilere anında dönüt ve düzeltme verip vermediğimi denetler.					
36. Okul müdürüm öğretim sürecinde ses tonunu jest ve mimiklerimi etkili bir şekilde kullanıp kullanmadığımı denetler.					
37. Okul müdürüm öğrencilerin öğrendiklerini yaşamları ile ilişkilendirerek fırsatlar yaratıp yaratmadığımı denetlemez.					
38. Okul müdürüm sınıf içi çalışmalarda toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranıp davranmadığımı denetler.					
39. Okul müdürüm kişisel bakımımı özen gösterip göstermediğimi denetlemez.					
40. Okul müdürüm Türkçeyi dil kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanıp kullanmadığımı denetler.					
41. Okul müdürüm teknoloji okuryazarı olup olmadığımı denetlemez.					
42. Okul müdürüm öğretme öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanıp kullanmadığımı denetler.					

EK:3 Öğretmen Değerlendirme Formu

Ek 1
ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin adı ve soyadı	:
Görev yaptığı okul	:
Branşı	:

BÖLÜM 1		
	Değerlendirilecek Evrak	Açıklamalar
D E Ğ E R L E N D İ R M E A L A N L A R I	A. Planlamalar	Zümre Toplantı Tutanaqları
		Ünitelendirilmiş Yıllık Planlar
	B. Değerlendirim	Sınavlar
		Değerlendirme Sonuçları
		Ödevler
	C. Eğitim Çalışmaları	Sosyal Etkinlik Çalışmaları
		Rehberlik Çalışmaları
	D. Öğretmenin Diğer Çalışmaları	Görev ve Sorumluluklar
		Kişisel Çalışmalar

BÖLÜM 2		
	Göstergeler	Açıklamalar
E. Dersi Planlama	<ul style="list-style-type: none"> Zamanı etkin kullanacak şekilde dersi planlar. Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkelerini plân ve uygulamalarına yansıtır. Ders plânını öğrenciyi merkeze alarak hazırlar. Ders plânında bireysel farklılıkları dikkate alır. Ders plânında amaç ve kazanımların neler olacağını belirtir. Ders plânında amaca uygun etkinlikleri belirtir. Ders plânında amaca uygun yöntem ve teknikleri belirtir. Ders plânında kullanacağı kaynak ve materyalleri belirtir. Ders plânında bilgi ve iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılacağına yer verir. Ders plânında vereceği ödevleri belirtir. 	

Dersin izlendiği sınıf/şube	:
Tarih	:

D E Ğ E R L E N D İ R M E A L A N L A R I	F. Öğretme/Öğrenme Ortam Araç- Gereç ve Teknolojileri	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim ortamının temizliği ve havalandırılması için gerekli önlemleri alması, • Öğrenme ortamlarını etkinlik türüne göre düzenlemesi, • Öğrenme ortamının fiziksel koşullarını (ısı, ışık, ses durumu vb.) öğrenmeyi destekleyecek biçimde düzenlemesi, • Öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun materyal, kaynak ve etkinlik seçmede öğrencilerin özelliklerini dikkate alması, • Ders araç-gereçlerinin bakımını sağlaması, kullanıma hazır halde tutması, • Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri derse yansıtması, • Teknoloji kaynaklarının etkili kullanımına model olması ve bunları öğretmesi, 	
	G.Öğrenciye Değer Verme ve Rehberlikte Bulunma	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere isimleri ile hitap etmesi, • Öğrencilerini etkin biçimde dinlemesi, • Öğrenciler sorulara farklı cevaplar verdiğiğinde olumlu tepki göstermesi, • Öğrencinin kendini ifade edebileceği fırsatlar sunması, • Konuşmalarında ve davranışlarında saygı öğelerine yer vermesi, • Öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için yönlendirmeler yapması, • Tüm öğrencilerin planlı ve amaçlı çalışmalarını sağlaması, • Öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymaları için doğru stratejiler kullanması, 	
	H.Özel Alan Program/ İçerik Bilgisi	<ul style="list-style-type: none"> • Özel alan öğretim programının amaç ilke ve yaklaşımlarını plan ve uygulamalarına yansıtması, • Özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencilere kazandırması, • Özel alanına ilişkin kuram, ilke ve kavramları öğrencilerin anlayacağı biçimde aktarması, • Özel alan öğretim programlarına ilişkin gelişmeleri derslerine yansıtması (felsefe, kuram, yaklaşım...), 	
	I.Öğretim Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin dikkatini çekerek öğrenmeye motive etmesi, • Konunun anlaşılması için önkoşul bilgi, beceri ve/veya değerlere öğrencilerin ne kadar sahip olduklarını yoklaması, • İçeriği, konuların özelliklerine göre aşamalı bir şekilde sıralaması, • Derste işlenen konuyu daha önceki konularla ilişkilendirmesi, • Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirmesi, • Üst düzey düşünme becerilerini teşvik eden etkili sorgulama tekniklerini kullanması, • Öğrenciye anında dönüt ve düzeltme vermesi, • Öğretim sürecinde ses tonunu, jest ve mimiklerini etkili bir şekilde kullanması, • Öğrencilerin öğrendiklerini yaşamları ile ilişkilendirecek fırsatlar yaratması, 	
	I.Bireysel Özellikler	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi çalışmalarında, toplumsal ve meslekî etik değerlere uygun davranması, • Kişisel bakımına özen göstermesi, • Türkçe'yi dil kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanması, • Teknoloji okuryazar teknoloji okuryazar olması, • Öğretme - öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanması 	

EK 4: Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler	
Adı	Yıldırım
Soyadı	YILMAZ
Doğum Yeri ve tarihi	Acıpayam-1980
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve e-mail adresi	Aşağı Mah. Huzur Bulvarı No:45 Acıpayam/Denizli yildirimyilmaz80@gmail.com
Eğitim	
İlköğretim	Acıpayam Atatürk İlkokulu -Acıpayam Ortaokulu
Ortaöğretim	Acıpayam Endüstri Meslek Lisesi
Yüksek Öğretim (Lisans)	Celal Bayar Üniversitesi Demirci Eğitim Fakültesi
Mesleki deneyim	
Yıllar	Mesleki Deneyim
2001-2005	Balaban İlkokulu Müdür Yetkili Öğretmen
2005-2008	Gölcük İlkokulu Öğretmen
2009-2010	Gölcük YBO Müdür Yardımcısı
2011-2014	Yeşildere İlkokulu Öğretmen
2015- ...	Cumhuriyet İlkokulu Müdür Yardımcısı